

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

„PI AKTYWNI SENIORZY”

STRATEGIA WDRAŻANIA PROJEKTU INNOWACYJNEGO TESTUJĄCEGO

TEMAT INNOWACYJNY:

„Działania służące wydłużeniu wieku aktywności zawodowej”

NAZWA PROJEKTODAWCY:

Fundacja Ekspert – Kujawy w Inowrocławiu

TYTUŁ PROJEKTU:

PI- Aktywni seniorzy

NUMER UMOWY:

POKL. POKL.06.01.01-10-017/11-00

OKRES REALIZACJI PROJEKTU:

01.03.2012 – 31.08.2014

Fundacja Ekspert – Kujawy

ul. Dworcowa 65

88-100 Inowrocław

Inowrocław

GRUDZIEŃ 2012

SPIS TREŚCI

	STR.
I UZASADNIENIE	5
1.1. Opis problemów grupy wsparcia	5
1.2. Konsekwencje aktualnej sytuacji.	7
1.3. Przyczyny i skala występowania opisanych problemów oraz konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów	8
1.3.1. Zakres i metodyka przeprowadzonych badań własnych.	8
1.3.2. Ogólna charakterystyka osób niepracujących w wieku „50+” w woj. łódzkim	10
1.3.3. Czynniki bierności zawodowej osób w wieku 50+	11
1.3.4. Określenie czynników determinujących powrót do aktywności zawodowej osób powyżej 50 lat z terenu województwa łódzkiego, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorczości jako czynnika determinującego aktywizację zawodową.	12
1.4. Rekomendacje i wnioski	13
II CEL WPROWADZENIA INNOWACJI	15
2.1. Cel główny projektu	15
2.2. Cele szczegółowe projektu	16
2.2.1. Zweryfikowanie/podniesienie wiedzy na temat aktualnych form aktywizacji zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia po 50 roku życia stosowanych w 30 podmiotach/instytucjach z woj. łódzkiego do 31.08.2012 roku	16
2.2.2. Zweryfikowanie skuteczności działania trzech wersji/modeli narzędzia: Inkubatora Aktywizacji Zawodowej Seniorów w okresie 14 miesięcznej fazy testowania na 48 osobach (50%K) w wieku 50+	17
2.2.3. Upowszechnienie jednego wypracowanego narzędzia "Inkubatora Aktywizacji Zawodowej Seniorów" wśród 24 podmiotów/instytucji do 31.08.2014r.	17

III OPIS INNOWACJI, W TYM PRODUKTU FINALNEGO	18
3.1. Na czym polega innowacja?	18
3.2. Komu służy innowacja, kto będzie mógł ją wykorzystać w przyszłości (grupy docelowe)	21
3.3. Jakie warunki muszą być spełnione, by innowacja działała właściwie.	23
3.4. Oszacowanie kosztów i czasu wdrożenia innowacji.	24
3.5. Jakie efekty może przynieść zastosowanie innowacji	25
3.6. Jakie elementy będzie obejmować innowacja, co będzie stanowiło produkt finalny	26
IV PLAN DZIAŁAŃ W PROCESIE TESTOWANIA PRODUKTU FINALNEGO	28
4.1. Podejście do doboru użytkowników i odbiorców	28
4.2. Opis przebiegu testowania	28
4.3. Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy	32
4.4. Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania	33
4.5. Zmiany w testowaniu wobec wniosku o dofinansowanie projektu	35
V SPOSÓB SPRAWDZENIA, CZY INNOWACJA DZIAŁA	36
5.1. Ocena wyników testowania	36
5.2. Zewnętrzna ewaluacja produktu finalnego	37

VI STRATEGIA UPOWSZECHNIANIA	39
6.1. Cel działań upowszechniających	39
6.2. Grupy, do których skierowane będą działania upowszechniające.	39
6.3. Plan działań upowszechniających i ich charakterystyka.	40
6.4 Instrumenty upowszechniania	41
VII STRATEGIA WŁĄCZANIA DO GŁÓWNEGO NURTU POLITYKI	42
7.1. Cel działań włączających do głównego nurtu polityki.	42
7.2. Grupy, do których skierowane będą działania włączające.	42
7.3. Plan działań włączających i ich charakterystyka	44
VIII KAMIENIE MIŁOWE II ETAPU PROJEKTU	46
IX ANALIZA RYZYKA	48
X ZAŁĄCZNIKI	53

I UZASADNIENIE

1.1. Opis problemów grupy wsparcia

W ciągu ostatnich lat liczba osób po 50 roku życia pozostających bez pracy, systematycznie wzrasta. W dłuższej perspektywie postępujący proces starzenia się społeczeństwa, może przynieść bardzo negatywne konsekwencje, zarówno w skali makro, jak i mikrospołecznej oraz gospodarczej.

Osoby w wieku 50+ znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy – w bliskiej perspektywie mają przejście na emeryturę, a ze względu na wiek mają problemy ze znalezieniem, czy zmianą pracy. Według statystyk Urzędów Pracy osoby w wieku 50+ stanowią znaczący odsetek wśród osób bezrobotnych. Często są to osoby długotrwale bezrobotne, o niskiej aktywności zawodowej i niskiej motywacji do nabywania nowych umiejętności¹. Pracodawcy, w dalszym ciągu, wolą zatrudniać osoby młode uznając, że dysponują one większym potencjałem i motywacją do pracy.

Przedwczesna dezaktywacja zawodowa jest coraz istotniejszym problemem, wymagającym skutecznych interwencji na regionalnym i krajowym rynku pracy. Ważnym wyzwaniem jest więc wypracowanie odpowiednich rozwiązań, mających na celu promowanie aktywności zawodowej, zapobieganie przedwczesnemu wycofywaniu się z rynku pracy oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia osób po 50 roku życia.

Wnioskodawca przeprowadził do końca lipca 2012 r. badania obejmujące:

- osoby niepracujące w wieku powyżej 50 lat, (400 ankiet, 50 badań telefonicznych i 20 wywiadów pogłębionych);
- organizacje pozarządowe, (10 badań fokusowych);
- Powiatowe Urzędy Pracy i Ośrodki Pomocy Społecznej, (10 badań fokusowych);
- Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (1 badanie fokusowe).

Badania prowadzono w okresie od maja do końca lipca 2012 roku. Badania we wskazanym okresie nie objęły docelowej ilości Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości (we wniosku zakładano 10 takich badań). W trakcie prowadzenia badań

¹ M. Kononowicz, Michałowska J., Majewska A., *Osoby w wieku 50+ na mazowieckim rynku pracy*, Wyniki badań przeprowadzonych w latach 2009 i 2010, Sopot 2010, s.3.

okazało się bowiem, że nie ma w woj. łódzkim 10 aktywnych Inkubatorów, które działają na tym obszarze – liczba ta wynosi 2. Dlatego też, w celu właściwej weryfikacji problemu dotyczącego sytuacji osób po 50 roku życia, wnioskodawca podjął decyzję o kontynuacji badań, rozszerzając je na kolejne miesiące. Poczynił starania, aby badaniami objąć kolejny AIP, tym samym udało się dokonać badania wszystkich istniejących Inkubatorów na obszarze realizacji projektu. Rozszerzono także ilość organizacji pozarządowych oraz OPS i PUP.

W wyniku działań naprawczych, związanych z brakiem możliwości przebadania 10 Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości, w październiku 2012 roku, badaniami fokusowymi objętych zostały dodatkowo 7 organizacji pozarządowych.

Podstawowym kryterium wyboru organizacji – zgodnie z założeniami projektu – był obszar geograficzny, na którym prowadzą one swoje działania – tzn. województwo łódzkie. Drugim kryterium był charakter ich aktywności, tj. podejmowania inicjatyw, których beneficjentami są osoby po 50. r. ż. Przede wszystkim chodziło o to, by dotrzeć do tych organizacji, które prowadzą szkolenia i kursy zawodowe dla osób z tej grupy wiekowej tj. zajmują się tematyką aktywizacji zawodowej oraz rozwojem przedsiębiorczości wśród osób w omawianej kategorii wiekowej. Jednocześnie za ważne uznano uwzględnienie organizacji, które oferują pięćdziesięciolatkom możliwość podjęcia aktywności społecznej i kulturalnej, która często jest warunkiem akceptacji siebie w roli pracownika. Za ważne uznano też uwzględnienie tych organizacji, które pośredniczą między osobami bezrobotnymi, a decydentami i pracodawcami.

25 października 2012 roku zaktualizowano opracowany wcześniej raport, uwzględniając dane pozyskane do tego okresu. Opracowana strategia bazuje na raporcie uaktualnionym i wykorzystuje dane aktualnych badań.

Przeprowadzone badania własne oraz analiza stanu zastanego, pozwoliła na określenie kilku istotnych problemów, do których należą:

1. niska aktywność zawodowa osób 50+ w woj. łódzkim,
2. starzenie się społeczeństwa,
3. ograniczone możliwości powrotu na rynek pracy osób 50+,
4. brak wystarczających narzędzi w zakresie aktywizacji zawodowej osób po 50 roku życia,
5. brak metod i narzędzi w zakresie preinkubacji przedsiębiorczości wśród osób w wieku 50+.

Przedstawiciele organizacji pozarządowych, które były badane w celu określenia zakresu ich działań na rzecz osób po 50 roku życia, wskazują na:

- brak narzędzi do aktywizowania osób po 50 roku życia,
- nieumiejętność promowania przedsiębiorczości wśród osób w wieku 50+.
- brak pomysłów i rozwiązań przyczyniających się w sposób trwały w wydłużeniu wieku aktywności zawodowej.

Przedstawiciele badanych organizacji przyznali, że najczęściej oferują pomoc oraz wsparcie dla osób po 50 roku życia, która opiera się na: zajęciach psychologicznych mających na celu wzrost motywacji do podjęcia pracy zawodowej, promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy oraz zagrożonych zwolnieniem z pracy. Działania te opierają się na standardowych narzędziach w zakresie aktywizacji zawodowej, (nie są to narzędzia wypracowane pod kątem specyfiki osób po 50 roku życia).

Właściwie żaden z przedstawicieli badanych organizacji nie wspominał o słabościach stosowanych przez siebie form wsparcia dla osób po 50 roku życia. Przedstawiciele organizacji wspominali jedynie o braku wypracowanych rozwiązań w stosunku do aktywizacji zawodowej osób po pięćdziesiątym roku życia. Można zatem założyć, iż większość narzędzi i form wsparcia dla omawianej grupy, opiera się na dopiero wdrażanych modelach. Badani wspominali także o ograniczeniach finansowych oraz o niezrozumieniu dla ich działalności ze strony decydentów. Poza tym przedstawiciele organizacji nie zawsze potrafili ocenić swoją działalność, nie umieli też dokonać konstruktywnych porównań działania swojej organizacji ze stylem funkcjonowania innych, podobnych stowarzyszeń. Wydaje się, że wynika to z faktu, iż większość badanych organizacji miała stosunkowo niewielki staż swojego działania i na razie dopiero stara się ugruntować swoją pozycję w lokalnym środowisku. Sami badani w wywiadach fokusowych woleli więc skupiać się na swoich osiągnięciach lub przyszłych celach, niż na ocenie jakości, skuteczności i gamie swoich działań w obszarze aktywności zawodowej.

1.2 Konsekwencje aktualnej sytuacji.

Niska aktywność zawodowa osób po 50 roku życia, prowadzi do realnego zagrożenia wykluczeniem społecznym. Brak aktywności zawodowej powoduje, iż osoby te stają się długotrwałymi klientami Powiatowych Urzędów Pracy, czy Pomocy Społecznej, czyniąc ludzi

biernymi, cechującymi się postawą roszczeniową. Zjawisko wykluczenia z rynku pracy osób 50+, konsekwentnie wpływa na obciążenia systemu ubezpieczeń społecznych.

Z drugiej strony nie potrafimy znaleźć takich narzędzi, które pozwoliłyby na wykorzystanie posiadanego kapitału i potencjału osób w wieku 50+, będącego wynikiem doświadczeń i umiejętności praktycznych.

Starzenie się społeczeństwa wymusza poszukiwanie nowych i skutecznych metod zachęcających do aktywności zawodowej. Z drugiej strony należy tworzyć programy i narzędzia wspierające, pomagające w powrocie na rynek pracy. Jeśli dziś wiemy już, że nieuniknione jest wydłużenie wieku naszej aktywności zawodowej, to zasadne jest, aby tworzyć miejsca w których możliwe będzie udzielanie skutecznej pomocy w wydłużaniu tej aktywności zawodowej.

Trudna sytuacja na rynku pracy, ogromna konkurencja wśród osób poszukujących pracy sprawia, iż rynek pracy jest nie tylko nieprzewidywalny, ale przede wszystkim niesprzyjający osobom po 50 roku życia (np. stereotypy w postrzeganiu przez pracodawców osób 50+ jako nieodpowiednich kandydatów do pracy, czy mała liczba ofert pracy dostosowanych wymogami do kwalifikacji i umiejętności osób w wieku 50+). Dodatkowo należy wziąć pod uwagę, znaczące koszty aktywizacji osób po 50 roku życia. Należy pamiętać, iż bardzo często działaniom w zakresie aktywizacji zawodowej towarzyszyć musi kompleksowa aktywizacja społeczna.

Brak odpowiednich narzędzi do pracy z osobami 50+ znacząco ogranicza działania wspierające osoby należące do tej grupy społecznej. Doradcy zawodowi rzadko posiadają wiedzę na temat przedsiębiorczości, najczęściej nie należą do praktyków, nie mogą zatem bazować także na własnym doświadczeniu. Organizacje pozarządowe, ograniczają się najczęściej do wpierania osób poprzez szkolenia z zakresu ABC przedsiębiorczości, nie oferują wsparcia logistycznego, prawnego czy księgowego. Brak odpowiednich programów wsparcia pięćdziesięciolatków w zakresie preinkubacji przedsiębiorczej, ale także brak doświadczenia w świadczeniu tego typu usług przez organizacje pozarządowe, powoduje, że niewiele instytucji oferuje działania wspierające przedsiębiorczość, w fazie preinkubacji.

1.3. Przyczyny i skala występowania opisanych problemów oraz konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów.

1.3.1. Zakres i metodyka przeprowadzonych badań własnych.

Głównym źródłem pozyskanych informacji było przeprowadzenie badań ankietowych wśród grupy 400 osób w wieku ponad 50 lat z terenów woj. łódzkiego (w każdym powiecie po około 17 ankiet, badanie reprezentatywne) z zastosowaniem kwestionariusza składającego się z kafeterii pytań otwartych, półotwartych i zamkniętych dotyczących danych społecznych, danych zawodowych oraz danych dotyczących przedsiębiorczości osób w wieku 50+. Ponadto przeprowadzono 50 badań telefonicznych z osobami spełniającymi powyższe kryteria doboru. Zgodnie z wnioskiem pozyskano również informacje z 20 bezpośrednich, indywidualnych wywiadów pogłębionych, które zostały przeprowadzone za pomocą kwestionariusza wywiadu ustrukturyzowanego wśród wytypowanej próby 400 osób, którzy wcześniej brali udział w badaniach ankietowych.

Drugim obszarem badań było przeprowadzenie badań fokusowych mających na celu zweryfikowanie/podniesienie wiedzy na temat aktualnych form aktywizacji zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia po 50 r.ż. stosowanych w 30 podmiotach/instytucjach z woj. łódzkiego. Przeprowadzono 11 badań z przedstawicielami OPS i PUP, 17 badań z przedstawicielami NGO oraz 2 badania z pracownikami akademickimi, zaangażowanymi w prowadzenie Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości. Badania prowadzone w tym obszarze, zostały określone w pierwszym celu szczegółowym wniosku o dofinansowanie projektu. Założeniem projektu było zbadanie 3 typów podmiotów prowadzących działalność w zakresie aktywizacji zawodowej osób 50+ (w tym 10 PUP, 10 OPS i 10 AIP). W trakcie badań okazało się, iż nie możliwym jest przeprowadzenie 10 badań wśród AIP na terenie woj. łódzkiego. Przyczyna jest dość prozaiczna, bowiem okazało się, iż brak jest 10 podmiotów działających przy uczelniach wyższych, które wspierałyby osoby po 50 roku życia. Okazało się, iż AIP mimo szerokiego otwarcia się na potencjalnych klientów wspierają przede wszystkim osoby młode (studentów, rzadziej już natomiast absolwentów). W związku z powyższym wprowadzono działania o charakterze naprawczym i zastąpiono badania prowadzone na AIP, na podmioty, które w chwili badania prowadziły działania wspierające osoby 50+.

1.3.2. Ogólna charakterystyka osób niepracujących w wieku „50+” w woj. łódzkim

Badania indywidualne ankietowe przeprowadzono wśród 400 osób, które nie posiadają zatrudnienia, zamieszkują w woj. łódzkim, w wieku 50+. Uwzględniając obszar zamieszkania najwięcej osób w wieku 50+, niepracujących, zamieszkuje duże miasta oraz obszar wiejski. Stan cywilny osób starszych niepracujących 50+ to 72% osoby żyjące w związku małżeńskim, 11% wdowa/wdowiec, 8% to rozwodnik, a 7% to panna/kawaler.

Oceniając sytuację materialną osób w wieku 50+, 54 % ankietowanych wskazuje, że powodzi im się przeciętnie, a 31%, że powodzi im się źle, natomiast 9% respondentów uważa, że bardzo źle. Tylko 5% badanych wskazało na odpowiedź: „dobrze”, a jedynie 1% oceniło, że powodzi im się bardzo dobrze. Reasumując stwierdzić można, że zdecydowana większość respondentów ocenia swoją dotychczasową sytuację materialną przeciętnie, natomiast w opinii 40% badanych jest ona negatywna: zła lub bardzo zła. Dokonując oceny sytuacji materialnej osób w wieku 50+ według płci można zauważyć, że 62% kobietom żyje się przeciętnie, 25% źle, a 6% bardzo źle, natomiast 41% mężczyznom żyje się przeciętnie, 42% źle, a 12% bardzo źle. Jedynie 6% kobiet i 4% mężczyzn sądzi, że powodzi im się dobrze.

W badanej populacji osób po 50 r. z swój stan zdrowia jako bardzo dobry i dobry określiło ponad 54% respondentów (bardzo dobry – 11%, dobry – 43%). Ponad 28% badanych uznało, że czuje się przeciętnie, oceniając swoje zdrowie jako ani dobre, ani złe – odpowiedź: „trudno określić”. Natomiast 16% ankietowanych postrzegało swój stan zdrowia jako zły. Aż 81% badanych respondentów nie posiada orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub o częściowej niezdolności do pracy, czyli nie mają przeciwwskazań zdrowotnych, które uniemożliwiałyby lub ograniczały podjęcie zatrudnienia.

Analizując osoby niepracujące z uwzględnieniem posiadanego wykształcenia należy zauważyć, że we wszystkich przedziałach wiekowych dominują osoby niepracujące z wykształceniem podstawowym, wykształceniem zawodowym, wykształceniem pomaturalnym oraz średnim zawodowym, natomiast najmniej osób niepracujących jest z wykształceniem wyższym magisterskim, wyższym licencjackim oraz wykształceniem średnim.

1.3.3. Czynniki bierności zawodowej osób w wieku 50+

Osoby niepracujące w wieku 50+, w województwie łódzkim do najważniejszych czynników bierności zawodowej zaliczają: zaawansowany wiek – 79%, złą sytuację na rynku pracy, wysoki poziom bezrobocia – 43%, a także niski poziom wykształcenia, stan zdrowia oraz kwalifikacje zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy - wskazało tak powyżej 30% respondentów. Wyniki potwierdzają stwierdzenie, iż dla osób w wieku 50+, wiek może być czynnikiem uznającym te osoby, za znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy i że pięćdziesięciolatkowie mają tego świadomość. Ponadto 20% badanych przyznało, że brakuje im umiejętności poruszania się po rynku pracy, posiadają zdezaktualizowane kwalifikacje zawodowe oraz u 18% badanych pojawia się poczucie, że nie nadają się do pracy.

Niepracujące kobiety powyżej 50 r. ż. wskazują, iż do trzech najważniejszych czynników bierności zawodowej zalicza się: zaawansowany wiek 79%, złą sytuację na rynku pracy 37% oraz niski poziom wykształcenia 33%.

Podobnie niepracujący mężczyźni powyżej 50 r. ż. wskazują, iż przyczynami bierności zawodowej są: zaawansowany wiek – 74%, zła sytuacja na rynku pracy – 50% oraz niski poziom wykształcenia – 40%.

Badania wykazały, iż 77% osób powyżej 50 r. ż. aktualnie poszukuje pracy, natomiast 23% osób nie poszukuje zatrudnienia.

Analizując wykształcenie osób niepracujących powyżej 50 r. ż. można zauważyć, iż chęć uzyskania zatrudnienia deklarują zwłaszcza osoby z wykształceniem średnim zawodowym – 97%, wykształceniem podstawowym – 92%, wykształceniem magisterskim – 91%. Tylko o 2 punkty procentowe mniej, czyli odpowiedź „Tak” zaznaczyło 89% respondentów nie posiadających wykształcenia. Zbliżony wynik na poziomie 87% uzyskały osoby z wykształceniem licencjackim/inżynierskim. Z kolei najmniejszą chęć do podjęcia zatrudnienia wykazywały osoby z wykształceniem pomaturalnym – 57% oraz wykształceniem średnim ogólnym – 50%.

Badania wykazały, iż w populacji badanej - 77% osób w wieku 50+ deklaruje, że aktualnie poszukuje pracy, natomiast 23% osób przyznały, iż nie poszukują zatrudnienia.

Osoby powyżej 50 r. ż. aktywnie poszukujące pracy, poświęcają na to określoną liczbę czasu, tj. 45% osób wskazało, że poświęca od 1 do 5 godzin tygodniowo, z kolei 6% osób wskazało na powyżej 5 godzin tygodniowo.

Niepokojący jest wynik, że aż 49% respondentów, pomimo, że w większości deklarują chęć podjęcia zatrudnienia, poświęcają na poszukiwanie zatrudnienia mniej niż 1 godzinę tygodniowo.

44% badanych osób w wieku 50+ wskazuje, iż mają średnią motywację do poszukiwania pracy. Taki sam procent respondentów, tj. 24 % wskazuje, zarówno na niski, jak i wysoki poziom w zakresie motywacji do poszukiwania pracy. Natomiast 8% respondentów wykazuje brak motywacji do poszukiwania pracy.

1.3.4. Określenie czynników determinujących powrót do aktywności zawodowej osób powyżej 50 lat z terenu województwa łódzkiego, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorczości jako czynnika determinującego aktywizację zawodową.

Analizując prowadzenie działalności gospodarczej przez osoby w wieku 50+ można zauważyć, że aż 92% respondentów nie prowadziło działalności gospodarczej. Jedynie 8% ankietowanych posiada już doświadczenie w zakresie prowadzenia własnej firmy.

Uwzględniając prowadzenie działalności gospodarczej przez osoby powyżej 50 r. ż. z punktu widzenia wykształcenia, można stwierdzić, że 27% osób z wykształceniem wyższym oraz 25% z wykształceniem średnim prowadziło działalność gospodarczą, natomiast w ogóle samodzielnej działalności nie prowadziły osoby bez wykształcenia. 63% osób w wieku 50+ chce założyć w przyszłości działalność gospodarczą, a 37% nie wyraża takiej chęci.

Analizując możliwości założenia działalności gospodarczej przez osoby w wieku 50+, w chwili obecnej z uwzględnieniem wykształcenia można zauważyć, iż osoby z wykształceniem wyższym magisterskim oraz wykształceniem średnim są bardziej skłonne do założenia własnego przedsiębiorstwa, a niżeli osoby z niższym wykształceniem.

Szczegółowy raport z przebiegu badań osób 50+ w województwie łódzkim, w kontekście pozyskania wiedzy na temat aktualnych form aktywizacji zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia oraz samych potrzeb, barier i oczekiwań, zamieszczony został na stronie internetowej projektodawcy (pod adresem www.fundacja.ekspert-kujawy.pl, w zakładce projekty realizowane).

1.4. Rekomendacje i wnioski:

- Wzrastająca liczebnie grupa osób po 50 roku życia, pozostająca bez zatrudnienia uzasadnia objęcie jej wszechstronnym wsparciem w zakresie aktywizacji zawodowej, jaką jest przedsiębiorczość.
- Zwiększenie dostępności usług w zakresie preinkubacji przedsiębiorczej, jest czynnikiem sprzyjającym aktywności zawodowej i społecznej.
- Zróżnicowany poziom wsparcia oferowany przez dotychczasowe podmioty (publiczne instytucje rynku pracy i organizacje pozarządowe) wymaga dostarczenia narzędzi metodycznych dla osób prowadzących wsparcie biznesowe, doradcze, szkoleniowe, skutecznie wspierających osoby po 50 roku życia (narzędzia dedykowane).
- Zaproponowanie atrakcyjnej oferty wsparcia osobom w wieku 50+ w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych, co pozwoli na zwiększenie roli i pozycji organizacji pozarządowych w kształtowaniu postaw przedsiębiorczych.
- Możliwość przeniesienia doświadczeń z projektu, całego narzędzia lub jego elementów do organizacji pozarządowych w całej Polsce.
- Badania, zwłaszcza organizacji pozarządowych, potwierdzają potrzebę tworzenia takich narzędzi, które będą wspierały przedsiębiorczość, przygotowywały do jej prowadzenia, pozwalając na przetestowanie i sprawdzenie pomysłu w praktyce. Wnioskodawca już w chwili obecnej posiada deklaracje od 2 organizacji pozarządowych, zainteresowanych prowadzeniem Inkubatora, co pozwala pozytywnie oceniać realność wdrożenia pomysłu w życie.
- Adaptacja stosowanego z powodzeniem modelu AIP do potrzeb i oczekiwań osób 50+ pozwoli na zwiększenie liczby osób aktywnych zawodowo. Do głównych narzędzi, adaptowanych z AIP, które po dostosowaniu do potrzeb i możliwości osób po 50 roku życia, należą:
 - a) brak obowiązku rejestrowania firmy;
 - b) udostępnienie biur i pomieszczeń oraz zaplecza socjalnego;
 - c) organizowanie szkoleń, doradztwa w zakresie przedsiębiorczości oraz poradnictwa prawnego i podatkowego;
 - d) udostępnienie konta bankowego, pieczęci, osobowości prawnej oraz regonu inkubatora.

Szczegółowe omówienie narzędzia znajduje się w poradniku nr 2, kierowanym do użytkowników, którzy będą prowadzili IAZS.

II CEL WPROWADZENIA INNOWACJI.

Celem wprowadzanej innowacji jest znalezienie nowych skutecznych metod aktywizacji zawodowej osób po 50 roku życia. Dotyczy to wypracowania rozwiązań, skutecznie rozwiązujących problem bezrobocia w grupie osób po 50 roku życia, poprzez udzielenie kompleksowego wsparcia przygotowującego do założenia własnej działalności gospodarczej, będącej alternatywą dla osób bezskutecznie poszukujących zatrudnienia na regionalnym rynku pracy.

Cel ten zostanie osiągnięty dzięki opracowaniu i wdrożeniu modelu Inkubatora Aktywizacji Zawodowej Seniorów (w skrócie IAZS).

Ujęte w Strategii cel ogólny i cele szczegółowe są rozbieżne z wnioskiem o dofinansowanie projektu w zakresie daty, która zostanie uznana za datę osiągnięcia danego celu. Rozbieżność powstała na skutek przesunięcia okresu realizacji projektu z pierwotnego okresu tj. 01.01.2012 – 30.06.2014. wskazanego we wniosku o dofinansowanie projektu, na okres od 01.03.2012 do 31.08.2014. Przesunięcie o dwa miesiące rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu, nie zostało omyłkowo uwzględnione w celach projektu. W prezentowanej strategii, prezentujemy cele projektu, zgodne z okresem realizacji projektu, wskazanym w punkcie 1.8 wniosku. Po akceptacji złożonej strategii będzie konieczność dokonania korekty celu głównego i celów szczegółowych, poprzez dostosowanie ich do okresu realizacji projektu obejmującego okres do końca sierpnia 2014r.

2.1. Cel główny projektu

Wypracowanie jednego skutecznego narzędzia przyczyniającego się do wydłużenia aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia po 50 r. ż. oraz upowszechnienie go wśród 24 podmiotów/instytucji z woj. łódzkiego do 31.08.2014r.

Wskaźniki pomiaru celu głównego, wartości docelowe wskaźnika oraz źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika wraz z częstotliwością pomiaru przedstawia poniższa tabela.

Wskaźniki pomiaru celu głównego	wartości docelowe wskaźnika			źródło weryfikacji / pozyskania danych do pomiaru wskaźnika wraz z częstotliwością pomiaru
	K	M	O	
Liczba narzędzi aktywizujących zawodowo, które zostaną stworzone, przetestowane i	0	0	1	Protokół odbioru narzędzia, pomiar będzie dokonany na zakończenie projektu.

upowszechnione w ramach projektu				
Liczba organizacji, którym dostarczone zostanie przetestowane narzędzie przyczyniające się do wydłużenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+	0	0	24	Ankiety ewaluacyjne na zakończenie fazy upowszechniania wypełnione przez 24 podmioty/instytucje
Opracowanie jednej strategii wdrażania projektu innowacyjnego	0	0	1	Protokół odbioru strategii wdrażania produktu innowacyjnego, będzie mierzony na zakończenie zadania 2.

2.2.Cele szczegółowe:

Cele szczegółowe projektu są tożsame z wnioskiem o dofinansowanie projektu. Cele szczegółowe są rozwinięciem celu głównego, są z nim spójne i precyzyjnie określają, jakie częściowe cele pozwolą na osiągnięcie celu głównego projektu.

Wskaźniki pomiaru celów szczegółowych, wartości docelowe wskaźnika oraz źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika wraz z częstotliwością pomiaru przedstawia poniższa tabela.

2.2.1. Cel szczegółowy nr 1

Zweryfikowanie/podniesienie wiedzy na temat aktualnych form aktywizacji zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia po 50 r. ż. stosowanych w 30 podmiotach/instytucjach z woj. łódzkiego do 31.08.2012r.

Wskaźniki pomiaru celu szczegółowego nr 1	wartości docelowe wskaźnika			źródło weryfikacji / pozyskania danych do pomiaru wskaźnika wraz z częstotliwością pomiaru
	K	M	O	
Liczba podmiotów/instytucji, które udzielą informacji na temat aktualnie stosowanych form/narzędzi aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia w wieku 50+.	0	0	30	Raport z badań przeprowadzonych w ramach etapów 4-6 zadania 1 określonego we wniosku o dofinansowanie projektu. Etap 4. Badania w grupie przedstawicieli OPS i PUP pracujących z osobami pozostających bez zatrudnienia w wieku 50+. Etap 5. Badania w grupie przedstawicieli NGO aktywizujących społecznie i zawodowo, w tym realizujących projekty 7.2.2, 6.2 i 8.1.2 POKL. Etap 6. Badania w gronie pracowników akademickich, w tym osób prowadzących AIP.

2.2.2. Cel szczegółowy nr 2

Zweryfikowanie skuteczności działania trzech wersji/modeli narzędzia: Inkubatora Aktywizacji Zawodowej Seniorów w okresie 14 miesięcznej fazy testowania na 48 osobach (50%K) w wieku 50+.

Wskaźniki pomiaru celu szczegółowego nr 2	wartości docelowe wskaźnika			źródło weryfikacji / pozyskania danych do pomiaru wskaźnika wraz z częstotliwością pomiaru
	K	M	O	
Liczba przetestowanych wersji/modeli IAZS	0	0	3	Mierzony na zakończenie fazy testowania protokołem odbioru przetestowanych modeli. Protokół zawierać będzie szczegółowe informacje o zakresie działania modelu, ilości osób objętych opieką w każdym z trzech Inkubatorów, zakresie i formach udzielonego wsparcia.
Liczba osób pozostających bez zatrudnienia w wieku 50+ biorących udział w fazie testowania	24	24	48	Karty uczestnictwa, listy obecności, dzienniki zajęć wypełniane na bieżąco przez uczestników biorących udział w fazie testowania (listy obecności), przez trenerów i szkoleniowców wypełniane na każdych zajęciach przez dokonanie wpisu w dzienniku zajęć, sporządzone przez zespół projektowy w postaci karty uczestnictwa w projekcie w fazie testowania.

2.2.3. Cel szczegółowy nr 3

Upowszechnienie jednego wypracowanego narzędzia "Inkubatora Aktywizacji Zawodowej Seniorów" wśród 24 podmiotów/instytucji do 31.08.2014r.

Wskaźniki pomiaru celu szczegółowego nr 2	wartości docelowe wskaźnika			źródło weryfikacji / pozyskania danych do pomiaru wskaźnika wraz z częstotliwością pomiaru
	K	M	O	
Liczba narzędzi aktywizujących zawodowo, których założenia zostały upowszechnione w ramach projektu	0	0	1	Mierzony na zakończenie projektu raportem z fazy testowania. W raporcie opracowanym przez zewnętrzny podmiot znajdą się rekomendacje podsumowujące fazę testowania, w zakresie ewentualnych zmian produktu finalnego, ocena fazy testowania będąca wynikiem analizy działań monitorujących projekt.
Liczba podmiotów/instytucji, którym dostarczone narzędzie (IAZS) w fazie testowania	0	0	24	Listy obecności na spotkaniach upowszechniających i konferencjach oraz ankiety oceniające dostarczone narzędzie
Liczba organizacji, które zaczną stosować wypracowane narzędzie	0	0	3	Protokół potwierdzający wdrożenie wypracowanego narzędzia, pomiar na zakończenie projektu.

III OPIS INNOWACJI, W TYM PRODUKTU FINALNEGO.

3.1. Na czym polega innowacja?

Innowacyjność polega na przygotowaniu kompleksowych działań wspierających osoby po 50 roku życia, niepracujące zawodowo (bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo) w wejściu na rynek pracy. Innowacja bazuje na skutecznych, sprawdzonych rozwiązaniach, stosowanych przez Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (w skrócie AIP), polegających na zapewnieniu beneficjentom możliwości podjęcia próby prowadzenia działalności gospodarczej bez konieczności jej formalnej rejestracji, przy wsparciu organizacyjnym, prawnym i doradczym oraz pod nadzorem indywidualnego doradcy (opiekuna).

Innowacyjność projektu polega na stworzeniu kompleksowego modelu wsparcia, ułatwiającego osobom 50+ wejście lub powrót na rynek pracy, poprzez rozpoczęcie prowadzenia własnej działalności gospodarczej, wyposażając te osoby w wiedzę z zakresu przedsiębiorczości, pobudzając motywację do zakładania działalności gospodarczej, a także pozwalając na sprawdzenie skuteczności własnych pomysłów na działalność gospodarczą, w kontekście potrzeb rynku pracy.

Z drugiej strony doradcy zawodowi, trenerzy przedsiębiorczości, pracownicy organizacji pozarządowych wspierający przedsiębiorczość otrzymają nowoczesne, dedykowane narzędzie do pracy z osobami 50+, w zakresie preinkubacji przedsiębiorczej i zostaną wyposażeni w niezbędną, aktualną wiedzę z zakresu przedsiębiorczości.

Przygotowany model wsparcia, ma swój odpowiednik w postaci AIP, działających przy uczelniach wyższych, jednak wedle naszej wiedzy, na tę chwilę, nie ma na rynku modelu skierowanego do osób po 50 roku życia, który pozwoliłby na tak kompleksowe wsparcie w postaci preinkubacji.

Innowacyjność produktu finalnego przejawia się w następujących wymiarach:

- **Innowacyjność w odniesieniu do grupy docelowej.**

Należy dostrzec, że wsparcie kierujemy do grupy w dużej mierze o ograniczonym dostępie do działań aktywizacyjnych, które nie są metodami wystarczająco skutecznymi. Niepracujące osoby 50+ nie były jeszcze wspierane w zakresie preinkubacji przedsiębiorczej. Wsparcie instytucji takich jak Powiatowe Urzędy Pracy, do których zgłaszają się bezrobotni, chcący założyć własną działalność gospodarczą, opiera się na standardowym szkoleniu ABC przedsiębiorczości i udzielaniu dotacji osobom, które spełnią określone warunki formalne, przygotowują wstępny kosztorys. Podobnie wsparcie udzielane w ramach Działania 6.2 POKL jest

skierowane do osób zdecydowanych na założenie własnej firmy i obejmuje przede wszystkim szkolenia w zakresie przedsiębiorczości, wypłatę dotacji i wsparcia pomostowego. Zawsze warunkiem jest jednak założenie własnej działalności gospodarczej.

Wsparcie, w przygotowanym modelu, tym różni się od wskazanych wyżej form wsparcia, że adresowane jest do niepracujących osób 50+, które z różnych przyczyn nie występują o przyznanie dotacji na rozpoczęcie działalności. Powodem takiej postawy jest nie tylko brak wiedzy na temat prowadzenia działalności gospodarczej, lecz przede wszystkim obawy co do powodzenia w biznesie, lęk przed porażką i koniecznością np. zwrotu udzielonego wsparcia finansowego. Pierwszym miejscem, w którym mogą otrzymać pomoc osoby w wieku powyżej 50, które utraciły zatrudnienie lub które chcą podjąć pracę bo utraciły inne źródło utrzymania, to PUP i OPS. Tu jednak widzimy brak jakiegokolwiek zróżnicowania, nie mówiąc o preferowaniu osób w wieku 50+ w poszukiwaniu pracy lub kierowaniu na szkolenia, czy korzystania z możliwości podjęcia wspieranego zatrudnienia. Z rzadkością spotyka się dziś oferty pracy pochodzące od pracodawców gotowych zatrudnić osoby po 50 roku życia. Stosowana dyskryminacja pośrednia ewidentnie skazuje osoby 50+ na długotrwałe bezrobocie, trwale eliminuje je z rynku pracy.

Zaproponowany model jest krokiem wcześniejszym, działaniem preinkubacyjnym przed przyznaniem dotacji lub wzięciem pożyczki na prowadzenie działalności. Zastosowanie modelu pozwoli odpowiednio przygotować osoby do prowadzenia własnych firm, pozwoli zweryfikować pomysł w praktyce, ocenić realność powodzenia w biznesie, a jednocześnie nie odcina drogi do ubiegania się o wsparcie finansowe z Urzędu Pracy, czy ze środków EFS.

- **Innowacyjność w wymiarze proponowanego narzędzia.**

Zamierzamy zastosować i przetestować znane i sprawdzone metody wobec innych grup, niż te które dotychczas były objęte daną metodą. Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości, działające przy uczelniach wyższych, koncentrują działania wspomagające przedsiębiorczość na konkretnej grupie, to jest studentach i absolwentach wyższych uczelni. Właśnie ten ostatni element, kompleksowego i zindywidualizowanego przygotowania kandydata na przedsiębiorcę, wyrażający się w prowadzeniu działalności gospodarczej bez konieczności jej formalnej rejestracji, powinien zwiększyć szanse na przetrwanie na rynku pracy już jako przedsiębiorca.

Innowacyjnym rozwiązaniem, w stosunku do obecnej praktyki jest wprowadzenie nowego narzędzia aktywizacji zawodowej, które przyczyni się do wydłużenia aktywności zawodowej

osób w wieku 50+. Nowe narzędzie, tj IAZS uwzględnia potrzeby osób po 50 r. ż. Dzięki IAZS osoby w wieku 50+, często "niechciane" przez pracodawców, ale posiadające bogate doświadczenie zawodowe i życiowe będą mogły pod okiem doświadczonych trenerów przygotować się do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. Działalność gospodarcza w wielu przypadkach da szansę na dostosowanie wymiaru czasu pracy do swoich indywidualnych predyspozycji.

- **Innowacyjność w wymiarze problemu:**

Negatywnym skutkiem obecnej sytuacji na rynku pracy jest rosnące bezrobocie wśród osób po 50 roku życia. Zmniejszające się zatrudnienie, upadek wielu firm powodują, iż osoby 50+, mimo swoich atutów są wypierane z rynku pracy przez osoby młode. Na to nakładają się problemy w zakresie kwalifikacji, w tym chociażby znajomość technik informatycznych, języków obcych, problemy z adaptacją w nowym miejscu pracy. Jeżeli jeszcze weźmiemy pod uwagę negatywne stereotypy w postrzeganiu osób 50 + to uzyskujemy poważny problem związany z tym, jak przygotować i jak pomóc w skutecznym powrocie na rynek pracy osobie w wieku 50+. Jednym ze sposobów na aktywność zawodową tej grupy może być własna działalność gospodarcza. Obawy przed jej założeniem są jednak dla znacznej części osób tak silne, że skutecznie blokują jakiekolwiek samodzielne inicjatywy w tym zakresie. Dlatego poszukiwaliśmy rozwiązań, które pozwolą przełamać obawy i lęki przed inicjatywą w postaci pracy na własny rachunek. Opracowany model preinkubacji skutecznie przygotowuje do rozpoczęcia pracy na własny rachunek, wspiera w zakresie właściwego umotywowania do rozpoczęcia starań o założenie własnej działalności gospodarczej.

3.2. Komu służy innowacja, kto będzie mógł ją wykorzystać w przyszłości (grupy docelowe)

Grupę docelową, którą obejmuje innowacja są następujące grupy:

W fazie testowania:

- **Użytkownicy:** 3 organizacje pozarządowe, zlokalizowane na terenie województwa łódzkiego, które przy wsparciu wnioskodawcy zechcą utworzyć na swoim terenie Inkubator Aktywizacji Zawodowej Seniorów (IAZS), wspierający osoby 50+. Pracownik Inkubatora zostanie odpowiednio przeszkolony w zakresie udzielania wsparcia osobom 50+ w zakresie przedsiębiorczości.

- **Odbiorcy:** Niepracujące osoby w wieku powyżej 50 lat, zamieszkałe na terenie województwa łódzkiego, bezskutecznie poszukujące zatrudnienia, przejawiające cechy przedsiębiorcze, chcące zmierzyć się z nowym wyzwaniem, jakim jest próba podjęcia pracy na własny rachunek. W zakresie testowania form wsparcia w projekcie, będzie to w pierwszej fazie liczba 48 osób, w tym 50% kobiet, biorących udział w szkoleniach, doradztwie biznesowym. W drugiej fazie testowania zakładamy, iż liczba osób zdecydowanych do rozpoczęcia prowadzenia działalności w ramach Inkubatora będzie wynosiła 36 osób. Zmniejszenie ilości osób między pierwszą, a drugą fazą testowania jest konieczne. Zdajemy sobie sprawę, iż nie wszystkie osoby przystępujące do fazy testowania, po udzieleniu im wsparcia szkoleniowego, utrzymają swoją pierwotną decyzję. Za sukces uznamy uświadomienie części osób, jak istotne jest przygotowanie do prowadzenia działalności gospodarczej. Fakt zrozumienia przez część z osób uczestniczących w pierwszej fazie testowania, braku predyspozycji, właściwych pomysłów na biznes, będzie wiązało się z wyjściem z projektu zgodnie z założeniami 12 osób.

Grupami docelowymi w wymiarze upowszechnienia i włączenia, które będą mogły korzystać z innowacyjnego modelu preinkubacji przedsiębiorczej są:

- **Użytkownicy:** 24 organizacje pozarządowe z terenu województwa łódzkiego, statutowo zajmujące się działalnością w obszarze wspierającym osoby bezrobotne, w tym osoby 50+. Organizacje te otrzymają kompleksowe materiały szkoleniowe, będące wynikiem fazy testowania, gotowe do stosowania w praktycznych działaniach skierowanych do osób zainteresowanych założeniem własnej działalności gospodarczej. Organizacje te otrzymają także wsparcie doradcze, które będzie świadczone podczas spotkań, w których omówione zostaną wszystkie istotne elementy wdrażania innowacyjnego modelu w życie.

- **Odbiorcy:** Niepracujące osoby w wieku powyżej 50 lat, zamieszkałe na terenie województwa łódzkiego, bezskutecznie poszukujące zatrudnienia, przejawiające cechy przedsiębiorcze, chcące zmierzyć się z nowym wyzwaniem, jakim jest próba podjęcia pracy na własny rachunek. Osoby te (szacowana liczba 200) zapoznają się z przetestowanym modelem preinkubacji, dowiedzą się podczas 12 konferencji o możliwościach otrzymania takiego wsparcia w organizacjach pozarządowych, otrzymają dedykowany dla tej grupy poradnik (druk 200 egzemplarzy). Będą to klienci instytucji szkoleniowych, organizacji pozarządowych, prowadzących na terenie województwa łódzkiego szkolenia, doradztwo, warsztaty, akademie seniora.

Grupami w wymiarze docelowym, które będą mogły korzystać z modelu są:

- **Użytkownicy:** organizacje pozarządowe z terenu województwa łódzkiego, statutowo zajmujące się działalnością w obszarze wspierającym osoby bezrobotne w tym osoby 50+. W chwili przygotowywania wniosku o dofinansowanie projektu liczba samych organizacji działających w sferze ***przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju gospodarczego*** na terenie województwa łódzkiego wynosiła 582 (www.bazy.ngo.pl - dane na dzień 28.09.2011r.). Na dzień 30 września 2012 r. liczba zarejestrowanych w bazie danych organizacji działających we wspomnianym obszarze wynosiła 615 podmiotów. Każdy z tych podmiotów jest potencjalnym użytkownikiem przygotowanego modelu, może go zastosować w całości lub w wybranej przez siebie części.

- **Odbiorcy:** osoby pozostające bez zatrudnienia w wieku 50+, zamieszkujące na terenie województwa łódzkiego. W wymiarze docelowym ich liczbę można określić, w oparciu o dane statystyczne dot. osób bezrobotnych WUP Łódź. Na dzień 31.08.2011r., kiedy to przygotowywano wniosek o dofinansowanie liczba ta wynosiła 33.787 osób. Na dzień 30 września 2012 r. liczba ta wzrosła do 37.277 osób. (Dane WUP w Łodzi).

Użytkownicy i odbiorcy pośredni:

Pośrednio, oprócz grupy docelowej, czyli odbiorców i użytkowników modelu, z wdrożenia innowacyjnego modelu wsparcia skorzystać mogą:

- instytucje samorządowe wspierające osoby bezrobotne, ubogie;
- rodziny osób 50+, które odczuwają pozytywne skutki aktywizacji osób dojrzałych i ich powrotu na rynek pracy;

- doradcy zawodowi m. in. PUP, którzy zajmują się wspieraniem osób w zakresie przedsiębiorczości.

3.3. Jakie warunki muszą być spełnione, by innowacja działała właściwie.

Warunki skutecznego wdrożenia innowacji nie wymagają zmian w systemie prawnym. Decyzję o zastosowaniu konkretnych proponowanych działań podejmować będą zarządy poszczególnych organizacji. Istotnym warunkiem ich wprowadzenia jest gotowość do wprowadzenia wypracowanego modelu w całości lub w części, w tych podmiotach, w których prowadzone są działania wspierające przedsiębiorczość osób bezrobotnych, w tym osób po 50 roku życia.

Warunki niezbędnymi do właściwego działania innowacji po stronie użytkowników:

- otwarte podejście władz statutowych (zarządu, rady, prezesa,) oraz pracowników organizacji pozarządowych, do stosowania innowacyjnych metod pracy z osobami 50+,
- gotowość do rozszerzenia zakresu usług oferowanych przez trenerów, szkoleniowców, doradców biznesowych, doradców zawodowych, o usługi w zakresie preinkubacji przedsiębiorczej,
- gotowość do rozszerzenia działalności statutowej o działalność gospodarczą, zgodną z profilami działalności osób wstępujących do inkubatora przedsiębiorczości,
- gotowość do uczenia się, podnoszenia kwalifikacji przez trenerów, szkoleniowców, doradców biznesowych, doradców zawodowych, doradców zawodowych w zakresie przedsiębiorczości,
- posiadanie minimalnego zaplecza biurowego, gotowość jego udostępnienia na potrzeby Inkubatora,
- posiadanie własnej kadry trenerskiej i doradczej lub gotowość do jej zatrudnienia,
- umiejętność pozyskiwania środków na działania w zakresie inkubacji przedsiębiorczej, co pozwoli na zastosowanie modelu w całości, bez ponoszenia kosztów własnych organizacji.

Warunki niezbędne do prawidłowego działania innowacji po stronie odbiorców:

- uzyskanie informacji o możliwości skorzystania z procesu preinkubacji przedsiębiorczej,
- motywacja do zmiany swojej sytuacji zawodowej, gotowość do podniesienia swoich kwalifikacji, chęć kształtowania w sobie postaw przedsiębiorczych,

- gotowość do przyjęcia pomocy ze strony wykwalifikowanej kadry trenerów i doradców przygotowujących do przedsiębiorczości,
- umiejętność zarządzania czasem, gotowość do wejścia na rynek pracy.

3.4 Oszacowanie kosztów i czasu wdrożenia innowacji.

Za względu na szeroki zakres proponowanych działań wspierających, nie można określić kosztu ich wdrożenia w konkretnej organizacji, gotowej do utworzenia IAZS.

Wdrożenie całego modelu nie powinno generować znaczących kosztów, przy uwzględnieniu następujących założeń:

- Organizacja posiada stałą siedzibę, w której prowadzi działalność administracyjną. Organizacja taka może wygospodarować pomieszczenie biurowe, udostępniając komputer, drukarkę, telefon, fax. Ważne jest to, aby pomieszczenie pozwalało na prowadzenie biura firmy, powstałej w ramach inkubatora. Organizacja może udostępniać biuro w czasie swoich godzin pracy, bądź też po godzinach pracy. Rozwiązanie drugie jest o tyle wygodne, że dla organizacji, które nie mają wolnych pomieszczeń biurowych, czy dodatkowego sprzętu biurowego, prowadzenie inkubatora, nie będzie utrudniało normalnej pracy.

- Organizacja prowadzi w ramach swojej działalności statutowej działania związane ze szkoleniami z zakresu przedsiębiorczości, posiada własną kadrę trenerską, doradców zawodowych, których może przeszkolić, w zakresie prowadzenia inkubatora przedsiębiorczości.

- Organizacja prowadzi własną księgowość lub korzysta z usług biura rachunkowego. W zależności od formy prowadzenia inkubatora (utworzenie odrębnego podmiotu, rozszerzenie działalności statutowej), aby przygotowany model innowacyjny działał, należy uwzględnić fakt, iż świadczone usługi przez członków inkubatora będą stanowiły przychody i koszty organizacji pozarządowej. Należy spodziewać się wzrostu pracy w zakresie prac związanych z księgowością w organizacji pozarządowej. Może to generować koszty związane z dodatkową pracą działu księgowości lub biura rachunkowego. Organizacja, która nie będzie w stanie samodzielnie pokryć kosztów usług księgowych, może jednak podpisując umowę z członkiem inkubatora zastrzec, iż uczestniczy on w partycypacji kosztów np. wpłacając część przychodów na rzecz organizacji, tytułem kosztów prowadzenia księgowości.

Czas wdrożenia modelu w organizacji tworzącej inkubator, nie powinien być znaczący. Wdrożenie całego modelu uwarunkowane będzie od tego, jaka organizacja zechce taki model wdrożyć. W zależności od tego, jaką kadrę posiada organizacja, jakie formy działalności prowadzi, w jaki sposób podejmowane są decyzje o kierunkach działania organizacji, czas ten należy szacować do 1 do 3 miesięcy. Najkrótszy okres może dotyczyć kwestii adaptacji pomieszczeń, utworzenia dodatkowego podmiotu obsługującego członków inkubatora, bądź rozszerzenia działalności o działalność gospodarczą świadczoną w obszarze zgodnym z profilem członka przystępującego do inkubatora.

3.5. Jakie efekty może przynieść zastosowanie innowacji

Bezpośrednim efektem zastosowanej innowacji będzie zwiększenie liczby osób w wieku powyżej 50 lat, kompleksowo przygotowanych do rozpoczęcia działalności gospodarczej. W efekcie podjętych działań należy spodziewać się wzrostu liczby przedsiębiorstw prowadzonych przez dobrze przygotowanych menadżerów, zmniejszenie liczby firm powstających z przypadku, prowadzących działalność incydentalnie. Istotnym efektem będzie wzrost liczby podmiotów udzielających kompleksowego wsparcia osobom poszukującym pracy, wzrost organizacji prowadzących działalność w zakresie wspierania przedsiębiorczości, liczba doradców zawodowych, biznesowych i trenerów posiadających wiedzę w zakresie pracy z osobom po 50 roku życia.

W ramach założeń projektu przyjęto, iż w grupie odbiorców, 48 osób wyrazi gotowość wzięcia udziału w szkoleniach przygotowujących do założenia własnej działalności gospodarczej, 36 osób podejmie współpracę z 3 inkubatorami i będzie świadczyło usługi dla zewnętrznych klientów. W grupie użytkowników 24 organizacje otoczone zostaną wsparciem doradczym podczas spotkań upowszechniających w zakresie tworzenia inkubatorów wspierających przedsiębiorczość, a 3 organizacje takie inkubatory wdrożą.

3.6. Jakie elementy będzie obejmować innowacja, co będzie stanowiło produkt finalny

Innowacją jest przygotowanie narzędzi w postaci modelu aktywizującego osoby po 50 roku życia. Model ten wspiera i kształtuje cechy przedsiębiorcze, pozwala na przetestowanie

skuteczności własnego przedsiębiorstwa przy wsparciu Inkubatora Aktywizacji Zawodowej Seniorów.

Narzędziem innowacji będzie ostateczny produkt finalny, złożony z 3 produktów finalnych:

1. Poradnik kierowany do odbiorców IAZS. Powstał, opracowany językiem łatwym do zrozumienia przez osoby po 50 roku życia poradnik, zawierający zarówno materiały motywujące do utrzymywania dalszej aktywności w wieku pow. 50 lat, praktyczne wskazówki dotyczące zarówno możliwości rozpoczęcia działalności gospodarczej, jak i możliwości przekwalifikowania lub podniesienia posiadanych umiejętności. Podręcznik jest także przewodnikiem w nowoczesnych technologiach, których opanowanie jest dziś niezbędną umiejętnością, chroniącą przed wykluczeniem cyfrowym i społecznym. Zamierzamy wydać podręcznik w ilości 200 egzemplarzy.

2. Poradnik kierowany do użytkowników IAZS. Celem tego produktu jest wypracowanie metod działania niepublicznych placówek wspierających aktywizację zawodową osób 50+ (o zakresie i formach działania znacznie szerszym niż akademickie inkubatory przedsiębiorczości). Zawiera on opracowane i przetestowane metodyki wsparcia motywacyjnego, określania postaw przedsiębiorczych i potrzeb szkoleniowo – doradczych oraz praktycznych form prowadzenia inkubatora w zakresie symulowania działalności gospodarczej i metod pracy trenerów pracy. Publikacja w 60 egzemplarzach, kierowana przede wszystkim do NGO.

3. Poradnik dla doradców zawodowych i trenerów pracy „Aktywizacja Zawodowa Seniorów”. W tym poradniku zamieszczone zostały treści związane z aktywizacją osób 50+, praktyczne zestawy ćwiczeń związane z badaniem predyspozycji i cech przedsiębiorczych. Publikacja zostanie wydana w 80 egzemplarzach.

Preinkubacja oparta na 3 produktach, to skuteczny, kompleksowy drogowskaz kierowany do osób wspierających osoby 50+ w wejściu lub powrocie na rynek pracy. Przyjęte odważne założenia, pozwolą nie tylko dobrze przygotować osoby po 50 roku życia do prowadzenia działalności gospodarczej, lecz także pozwolą na przetestowanie (na próbę) prowadzenia działalności bez bagażu ryzyka, odpowiedzialności, obowiązków podatkowych. Wsparcie udzielane w ramach Inkubatora to wsparcie udzielane przede wszystkim grupie, która nie

występuje o dofinansowanie do działalności gospodarczej, z uwagi na wiążące się z tym obowiązki. Są to osoby nie mające pewności na ile poradzą sobie z prowadzeniem biznesu, mają wątpliwości na ile ich pomysł jest adekwatny do potrzeb rynku. To właśnie stanowi istotę innowacyjnego rozwiązania, które proponujemy tym organizacjom, które poszukują skutecznych metod aktywizacji osób po 50 roku życia.

Do testowania zostanie udostępniona wstępna wersja produktu. Wersja ta jest zgodna z założeniami, jakie opracowano we wniosku o dofinansowanie projektu.

IV PLAN DZIAŁAŃ W PROCESIE TESTOWANIA PRODUKTU FINALNEGO

4.1. Podejście do doboru użytkowników i odbiorców

Zgodnie z założeniami wniosku o dofinansowanie projektu, testowanie wstępnej wersji produktu finalnego, będzie miało miejsce na terenie województwa łódzkiego.

W procesie testowania brać będą udział dwie grupy odbiorców:

Użytkownicy – W fazie testowania wezmą udział 3 organizacje pozarządowe, na terenie których utworzone zostaną Inkubatory Aktywizacji Zawodowej Seniorów. Zakładamy, iż każdy z inkubatorów powstanie w innym powiecie województwa.

Odbiorcy – W fazie testowania weźmie udział 48 osób. Zostaną one zrekrutowane z obszaru województwa łódzkiego, nie muszą pochodzić z powiatów na terenie których zakłada się utworzenie inkubatora, choć należy zakładać, że zdecydowana większość odbiorców – pochodzić będzie z obszaru powiatu, w którym powstanie inkubator.

4.2. Opis przebiegu testowania

Plan działań testujących odpowiada założeniom zadania 3 wniosku o dofinansowanie projektu. Trwać będzie od stycznia 2013 roku do końca I kwartału 2014r. Poszczególne działania na etapie testowania prezentuje poniższa tabela.

Etap	Nazwa etapu	Opis etapu
1	Wybór osób odpowiedzialnych za wdrażanie Inkubatorów Aktywizacji Zawodowej Seniorów	Wnioskodawca będzie poszukiwał organizacji pozarządowych zainteresowanych utworzeniem IAZS. Ukażą się ogłoszenia na stronie internetowej wnioskodawcy, zamieszczone zostaną bezpłatne artykuły w prasie lokalnej na temat poszukiwania organizacji zainteresowanych prowadzeniem inkubatora. Pojawiać się informacje w portalach internetowych dla organizacji pozarządowych, w tym na portalu NGO. Do organizacji wysłane zostaną pisma informujące o projekcie. Wybór organizacji nastąpi w oparciu o kryteria związane z rodzajem świadczonych usług, po analizie grup wspieranych przez organizacje aplikujące o udział w fazie testowania. Z wybranymi organizacjami podpisane zostaną porozumienia o współpracy. W każdej z 3 organizacji zostanie podpisana umowa cywilnoprawna na prowadzenie inkubatora.

		Organizacje zostaną wyposażone w sprzęt niezbędny do prowadzenia biura inkubatora, będzie zwracany koszt za najem pomieszczeń na prowadzenie inkubatora.
2	Szkolenie pracowników/opiekunów inkubatora	Szkolenie pracowników/trenerów inkubatora – jest niezbędnym elementem fazy testującej, pozwalającej na odpowiednie przygotowanie pracowników w inkubatorach, na ujednolicenie wsparcia proponowanego odbiorcom. Szkolenie poprowadzą trenerzy biznesu, z doświadczeniem w inkubacji przedsiębiorstw, mający wiedzę na temat zakładania prowadzenia działalności gospodarczej, wiedzę z zakresu pozyskania środków na prowadzenie działalności gospodarczej. Szkolenie w wymiarze 40 godz. w oparciu o przygotowany program (dostępny w publikacji nr 2).
3	Akcja informacyjna, w tym drzwi otwarte	Akcja informacyjna ma na celu poinformowanie potencjalnych odbiorców o możliwości wzięcia udziału w fazie testowania. Zostaną w każdym z 3 inkubatorów zorganizowane spotkania „drzwi otwarte”, podczas których prezentowane będą założenia projektu, prezentowana baza lokalowa. Będzie to też możliwość poznania opiekunów inkubatora, pracowników organizacji pozarządowej, jej oferty i świadczonych usług.
4	Rekrutacja odbiorców - seniorów chcących działać w Inkubatorach Aktywizacji Zawodowej Seniorów	Rekrutacja odbiorców oparta będzie o formularz rekrutacyjny. Do uczestników dotrzemy poprzez prowadzoną akcję drzwi otwartych, poprzez ogłoszenia w prasie lokalnej informujące o proponowanej pomocy. Zainteresowani złożą ankietę w jednym z 3 inkubatorów. Rekrutowani będą wyłącznie mieszkańcy woj. łódzkiego, nieaktywni zawodowo lub bezrobotni, w wieku powyżej 50 roku życia. Oceniany będzie m.in. profil pomysłu na działalność gospodarczą, gotowość do udziału w projekcie. Pod uwagę brane będą także sytuacja osobista (wielkość gospodarstwa domowego / rodziny), sytuacja ekonomiczna, miejsce zamieszkania, poziom wykształcenia). Dodatkowe punkty (po 1 za każde kryterium) pozwolą na wybór osób głównie w trudnej sytuacji osobistej. Działania rekrutacyjne pozwolą na wybór 48 odbiorców

		do fazy testowania.
5	Metody wsparcia psychologiczno-doradczego z uwzględnieniem specyficznych potrzeb osób po 50 roku życia	Trenerzy (psycholog i doradca zawodowy) prowadzący wsparcie psychologiczno-doradcze (grupy 16 osobowe) 3 Inkubatory x 1grupa x 4dni x 5godz = 60 godz. Celem warsztatów jest zwiększenie motywacji wewnętrznej i wiary we własne możliwości, pomoc w odkrywaniu indywidualnych zainteresowań i predyspozycji do wykonywania określonej pracy. Przede wszystkim jest to cykl zajęć zapewniający kompleksowe przygotowanie do realizacji własnych przedsięwzięć. Zajęcia służyć mają rozwojowi kompetencji interpersonalnych i wzmacnianiu poczucia własnej wartości uwzględniając specyficzne potrzeby osób po 50 roku życia. W ramach tego etapu przeprowadzone zostaną także indywidualne rozmowy doradcy zawodowego oraz psychologa z odbiorcami, których celem jest rozpoznanie i analiza predyspozycji, motywacji do prowadzenia własnej działalności. Rozmowy prowadzone będą z każdym z 48 uczestników, w wymiarze: 2 godziny z doradcą zawodowym i 2 godz. z psychologiem. Na tym etapie przeprowadzone zostaną dodatkowe szkolenia dla osób nie znających obsługi komputera, a które uzasadnią potrzebę nabycia kompetencji w obszarze ICT, w powiązaniu do profilu działalności gospodarczej. Zgodnie z założeniami przyjęto, iż zorganizowane zostaną 3 szkolenia 8 osobowe, każde trwać będzie 40 godzin.
6	Program szkoleniowo-doradczy z zakresu przedsiębiorczości	Zajęcia realizowane będą w wymiarze 72 godzin dla każdej z 3 grup (w każdym inkubatorze 1 grupa). W każdej grupie we wsparciu szkoleniowym uczestniczyć będzie 16 osób. Warsztaty prowadzone będą przez 12 dni po 6 godzin dla każdej grupy. Łącznie zrealizowanych będzie 216 godzin warsztatów z zakresu przedsiębiorczości (3 grupy x 72h). Eksperti, którzy poprowadzą szkolenia to osoby z branży, które zajmują się twardymi kompetencjami takimi jak: marketing, prawo pracy, pisanie biznes planu itp.,

		w przystępny i praktyczny sposób przeprowadzą uczestników przez zagadnienia ważne przy rozpoczynaniu własnej działalności gospodarczej.
7	Prowadzenie działalności gospodarczej w ramach Inkubatorów Aktywizacji Zawodowej Seniorów	Prowadzenie działalności gospodarczej w ramach IAZS. Wsparcie w tej fazie testowania obejmie dla 36 osób. Będzie realizowane wg formuły Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości. AIP ułatwiają start w biznesie poprzez innowacyjny na skalę europejską sposób na prowadzenie firmy na zasadzie pionu AIP (w programie preinkubacji), bez konieczności zakładania własnej działalności gospodarczej, co ogranicza koszty, biurokrację oraz ryzyko początkujących przedsiębiorców i pozwala im skoncentrować się na rozwijaniu swojego biznesowego przedsięwzięcia. W ramach działalności w Inkubatorze uczestnik wystawi rachunki za wykonane usługi/sprzedane produkty z Inkubatora (podmiotu posiadającego osobowość prawną), natomiast wypracowane przychody w postaci wynagrodzenia są wypłacane na podstawie umowy cywilno-prawnej. Inkubator zapewni uczestnikowi wsparcie księgowo-prawne, udostępni w uzgodnionych z uczestnikiem godzinach pomieszczenie biurowe oraz zapewni drobny sprzęt i materiały niezbędne do prowadzenia zarobkowej działalności, nie wymagających zakupu kosztownych maszyn i urządzeń, np. firmy sprzątające, ochrona, usługi opieki, czy informatyczne. Na tym etapie zakłada się, iż wsparcie trwać będzie przez okres 9 miesięcy.
8	Coaching w zakresie przedsiębiorczości	W trakcie prowadzenia działalności gospodarczej w formie i pod osłoną IAZS, uczestnicy korzystać będą ze wsparcia coacha w zakresie przedsiębiorczości. Trenerzy będą do pełnej dyspozycji przedsiębiorców, w każdym z inkubatorów będzie zatrudnionych trzech doradców. Ich rolą będzie bieżąca opieka nad przedsiębiorstwem, pomoc w rozwijaniu przedsiębiorczości, pozyskiwaniu kontrahentów i zleceń. Do zadań trenerów biznesu będzie należało wspieranie

		uczestnika w organizacji i spotkaniach biznesowych, w prowadzeniu spraw związanych z rachunkami.
9	Spotkania grup wsparcia	Spotkania mają za zadanie wspierać przemiany w życiu społeczno - zawodowym 36 uczestników Inkubatorów. Zaangażowany będzie Animator prowadzący grupy wsparcia, omawiające bieżące trudności w prowadzeniu działalności gospodarczej. Rolą grup wsparcia jest wzajemne wspieranie się uczestników, motywowanie do działania. W każdym z 3 inkubatorów, począwszy od lutego 2013 r. do końca 2013 roku, w każdym miesiącu odbywać będą się po 2 spotkania grupowe.
10	Program doradczy wspomagający przejście z działalności w ramach Inkubatora na własną	Testowanie programu doradczego wspomagającego przejście z działalności w ramach Inkubatora na własną. Wspieranie uczestników w zakresie określenia profilu i formy prowadzenia działalności oraz pozyskiwania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Program będzie oparty na wsparciu dla osób decydujących się na założenie działalności gospodarczej. Doradca pomoże przygotować dokumenty wymagane przy rejestracji firmy, pomoże w uzyskaniu informacji skąd zdobyć środki finansowe na działalność gospodarczą, pomoże przygotować biznesplan.

4.3. Charakterystyka materiałów jakie otrzymają uczestnicy.

Podstawowymi materiałami, jakie otrzymają uczestnicy będą, w zależności od tego do kogo są kierowane, wypracowane wstępne wersje produktów finalnych. To one zawierają podstawowe materiały szkoleniowe, scenariusze zajęć, konspekty i materiały gotowe do wykorzystania. Będą to:

1. Podręcznik skierowany do doradców zawodowych i trenerów pracy.

Publikacja zawiera materiały dotyczące aktywizacji zawodowej osób po 50 roku życia, praktyczne zestawy ćwiczeń, związane m.in. z badaniem predyspozycji i cech przedsiębiorczych.

2. Poradnik dla użytkowników inkubatorów aktywizacji zawodowej seniorów.

Poradnik skierowany jest m.in. do organizacji pozarządowych, Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Urzędów Pracy.

3. Poradnik dla odbiorców inkubatorów aktywizacji zawodowej seniorów.

Publikacja zawiera materiały motywujące do utrzymania dalszej aktywności w wieku powyżej 50 lat, praktyczne wskazówki dotyczące zarówno możliwości rozpoczęcia działalności gospodarczej, jak i możliwości przekwalifikowania lub podniesienia posiadanych umiejętności.

Dodatkowo na poszczególnych etapach fazy testowania przygotowywane będą autorskie podręczniki i materiały szkoleniowe, głównie dla odbiorców. Na każdym spotkaniu z uczestnikami, które ma formę szkolenia lub warsztatu, będą uczestnikom przekazywane materiały szkoleniowe. Materiały szkoleniowe wzbogacą:

- warsztaty psychologiczno-doradczego (48 kompletów materiałów),
- szkolenia z zakresu przedsiębiorczości (48 kompletów),
- szkolenia komputerowe (24komplety).

Materiały będą drukowane, przekazywane w formie bindowanej. Trenerzy przygotowują je w oparciu o podręczniki stanowiące produkty finalne. Dodatkowo każde zajęcia będą prowadzone z użyciem rzutnika i będą wzbogacone prezentacją multimedialną. Uczestnik otrzyma materiał w formie wydruku.

Dodatkowe materiały, takie jak przepisy prawne, wzory pism urzędowych, materiały multimedialne, będą przygotowywane przez trenerów i przekazane uczestnikom na nośnikach CD. Uczestnicy fazy testowania potwierdzą odbiór materiałów szkoleniowych podpisem na liście obecności.

4.4. Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania.

W fazie testowania prowadzone będą działania monitorujące przebieg całego zadania. Celem działań monitorujących jest dokładna analiza postępów działań, ocena prawidłowości ich realizacji. Zastosowane zostaną standardowe narzędzia monitorujące efekty wsparcia w fazie testowania, wypełniane przez uczestników tej fazy:

- ankiety oceniające przebieg zajęć i zdobyte umiejętności badanie prowadzone na wejściu i wyjściu (ex-ante i ex post), wypełniane przez 48 odbiorców.

- ankiety oceniające warunki, przebieg i efekty zajęć, wypełniane na zakończenie każdego z warsztatów grupowych, tj.:
 - warsztaty psychologiczno-doradcze (48 ankiet oceniających),
 - szkolenia z zakresu przedsiębiorczości (48 ankiet oceniających),
 - szkolenia komputerowe (24 ankiety oceniające).

Dodatkowo w trakcie trwania poszczególnych etapów fazy testowania, przewiduje się przeprowadzenie wizyt monitorujących prowadzone szkolenia i warsztaty. Ich rolą jest ocena prawidłowości realizacji zadań, ocena pracy trenerów, ocena zadowolenia uczestników. Podczas każdej z takich wizyt zakłada się przeprowadzenie ankiety oceniającej trenera. Pierwsze takie wizyty monitorujące odbędą się na pierwszych spotkaniach grupowych.

Uczestnicy zajęć szkoleń i warsztatów, będą monitorowani poprzez

- kontrolę list obecności,
- kontrole list potwierdzających odbiór materiałów szkoleniowych,
- zaangażowania na zajęciach (opinia prowadzącego zajęcia).

Prowadzący szkolenia, warsztaty, spotkania, będą monitorowani w zakresie,

- jakości prowadzonych zajęć,
- przygotowania do zajęć,
- sposobu i technik prowadzenia zajęć,
- prawidłowości wypełniania dzienników zajęć i kart pracy trenera.

Wyniki prowadzonego monitoringu będą na bieżąco analizowane przez zespół projektowy. Ostateczne decyzje w zakresie zmian będących następstwem działań monitorujących należą do kierownika projektu. Zakres zmian jakie się dopuszcza to:

- zmiana prowadzącego nieprawidłowo realizującego powierzone mu zadania,
- zmiana prowadzącego negatywnie ocenianego przez uczestników (po wcześniejszej dokładnej analizie pracy, w tym przeprowadzonej hospitacji),
- przyjęcie do projektu w fazie testowania nowego uczestnika, w sytuacji kiedy osoba nie wywiązuje się z podstawowego obowiązku jakim jest uczestnictwo w zajęciach.

Margines korekt, jaki będzie podejmowany w trakcie trwania fazy testowania nie może wpłynąć znacząco na zmiany założone we wniosku o dofinansowanie projektu.

Za realizację **monitoringu finansowego** odpowiedzialny będzie specjalista ds. rozliczeń finansowych.

Monitoring obejmuje analizę wydatków zgodnie z założeniami budżetu projektu, prowadzenie dokumentacji finansowej projektu. Wykorzystywanymi narzędziami do finansowego monitoringu będą:

- umowy sporządzane dla trenerów, doradców, opiekunów inkubatorów i pozostałej kadry zaangażowanej w realizację projektu,
- karty czasu pracy,
- ewidencja czasu pracy,
- zestawienia wydatków.

Nadzór nad pracą specjalisty ds. rozliczeń finansowych sprawować będzie kierownik projektu. Jest to osoba odpowiedzialna za całościową realizację projektu, za rezultaty, efekty i produkty.

4.5 Zmiany w testowaniu wobec wniosku o dofinansowanie projektu

Analiza szczegółowa działań planowanych w fazie testowania, wskazała na konieczność dokonania zmian w harmonogramie pierwotnie założonym do realizacji. Zmiana dotyczyć będzie wyłącznie okresu realizacji etapu 8 i 9 w odniesieniu do pierwotnych założeń, który winien być realizowany do końca I kwartału 2014 roku, a nie jak wcześniej planowano w harmonogramie. Przesunięcie terminu pozwoli na ujednolicenie okresu wspierania osób w trakcie inkubacji, który ma wynieść 14 miesięcy. Przesunięcie terminu pozwoli na pełną realizację etapów 8 i 9, a dodatkowo pozwoli zrealizować w pełni etap 10 zadania 3.

V SPOSÓB SPRAWDZENIA CZY INNOWACJA DZIAŁA

5.1. Ocena wyników testowania

W celu weryfikacji, czy innowacja działa, a proponowane metody wsparcia uzasadniają rekomendowanie ich do włączania do polityki w szerszej grupie użytkowników, dokonamy oceny wyników testowania, w tym danych zebranych w toku monitorowania przebiegu testowania. Przeprowadzimy w tym celu:

- spotkania zespołu zarządzającego z osobami zaangażowanymi w prowadzenie IAZS (3 osoby), co najmniej 4 razy w toku testowania dla zebrania uwag (każdego posiedzenia sporządzony zostanie protokół uwag);
- warsztat oceniający fazę testowania (2 dni po 4 godziny) w którym wezmą udział osoby zarządzające projektem (3 osoby), trenerzy prowadzący szkolenia, warsztaty, doradztwo, osoby przygotowujące produkty finalne, ewaluator zewnętrzny. Prace poświęcone będą ocenie fazy testowania, dokonaniu korekt w produktach finalnych w zależności od potrzeb i spostrzeżeń osób testujących, wyników ewaluacji zewnętrznej.

Za pozytywną ocenę wyników testowania uznamy przeprowadzenie zaplanowanych działań testujących wg możliwie zróżnicowanych programów, przyrost wiedzy i umiejętności przedsiębiorczych zdobytych w szkoleniach i warsztatach, o co najmniej 70 % u 80 % uczestników, skompletowanie wykorzystanych materiałów metodycznych i szkoleniowo – doradczych dla uczestników oraz opinie uczestników i osób prowadzących, o ich przydatności. W szczególności należy uznać za celowe dalsze upowszechnianie i włączanie do polityki tych elementów preinkubacji, które podnosić będą jakość usług świadczonych przez organizacje pozarządowe, w obszarze przedsiębiorczości.

Przygotowane w wyniku testowania 3 poradniki będą zawierać materiały metodyczne, szkoleniowe, czy też motywujące dla osób powyżej 50 roku życia, które chcą założyć własną działalność gospodarczą. Raport z ewaluacji stanowić będzie podstawę dla opracowania końcowej wersji produktu finalnego, wyboru konkretnych metod/narzędzi do umieszczenia w końcowej wersji produktu finalnego.

5.2. Zewnętrzna ewaluacja produktu finalnego

Ewaluacja zewnętrzna zostanie zlecona zewnętrznej firmie posiadającej doświadczenie w tego typu usługach, z zachowaniem zasad konkurencyjności. Będzie przeprowadzona bezpośrednio po zakończeniu testowania. Będzie miała na celu ocenę skuteczności innowacji i jej efektywności kosztowej.

Wnioski z badania ewaluacyjnego będą stanowiły podstawę do ewentualnej modyfikacji strategii upowszechniania i włączania do polityki.

Raport z własnych i zewnętrznych badań ewaluacyjnych będzie stanowił załącznik do wniosku o walidację produktu.

Systematycznie gromadzone dane ilościowe i jakościowe o charakterze danych zastanych (monitoring) i danych pierwotnych (ewaluacja) będą poddawane analizie i prezentowane w ramach cyklicznych spotkań monitoringowych z personelem zarządzającym wdrażaniem projektu. Raport końcowy ewaluacji wstępnej wersji produktu finalnego opracowany zostanie do końca I kwartału 2014 roku i skupi się na ocenie potencjału produktu finalnego pod kątem przyjętych kryteriów/zakresu ewaluacji.

Zakres planowanej ewaluacji:

Zadania ewaluacji wstępnej wersji produktu finalnego będą obejmowały analizę i ocenę rzeczywistych efektów testowania i korzyści w odniesieniu do grup docelowych, ocenę potencjału wdrożeniowego Modelu oraz wypracowanie rekomendacji dotyczących testowanej wstępnej wersji produktu finalnego. Ewaluacja skupi się na ocenie Modelu w kontekście:

- skuteczności Modelu w kontekście korzyści dla użytkowników i odbiorców oraz użyteczności poszczególnych elementów Modelu.
- potencjału wdrożeniowego Modelu – ocena możliwości wdrożenia Modelu do głównego nurtu polityki, na który składa się ocena adekwatności, użyteczności produktu dla grup docelowych oraz ocena stopnia skomplikowania produktu finalnego oraz możliwości zastosowania przez użytkowników, efektywność i unikatowość Modelu.
- identyfikacji ewentualnych usprawnień i wskazaniu kierunków zmian testowanego Modelu i jego produktów pośrednich.

W badaniu ewaluacyjnym Produktu uwzględnione zostaną kryteria ewaluacyjne odnoszące się do kryteriów przewidzianych w projektach innowacyjnych w walidacji ostatecznej wersji produktu finalnego:

- Kryterium skuteczności i użyteczności – rozumiane jako ocena rzeczywistych korzyści dla grup docelowych, weryfikacja, czy stosowanie produktu przynosi zakładane wyniki, jak dalece produkt ma szansę sprzyjać rozwiązywaniu problemów odbiorców i w jaki sposób będzie wywierał wpływ na sytuację grup docelowych, na ile odpowiada realnym potrzebom.
- Kryterium stopnia skomplikowania produktu – rozumiane jako łatwość zastosowania wypracowanych narzędzi. Oceniane będzie, w jakim stopniu użytkownik może zastosować produkt samodzielnie, bez szkoleń i instruktażu, wyłącznie na podstawie opisu stosowania. Ocenie podlegać też będzie jakość opisu stosowania produktu oraz jakość materiałów składających się na produkt.
- Kryterium możliwości zastosowania przez użytkowników - ocenie podlegają skala zmian prawnych i/lub organizacyjnych niezbędnych do wdrożenia produktu oraz możliwości włączania do głównego nurtu polityki.
- Kryterium efektywności – rozumiane jako ocena kosztów wprowadzenia rozwiązania (stosunek nakładów do rezultatów). Kryterium dotyczy szacunkowych kosztów związanych z wprowadzeniem do praktyki proponowanych rozwiązań oraz z ich stosowaniem w stosunku do zakładanych efektów używania produktu. Im koszty są wyższe, tym niższa jest ocena.
- Kryterium unikatowości – ocena stopnia innowacyjności proponowanego rozwiązania.

VI STRATEGIA UPOWSZECHNIANIA

Przedmiotem upowszechniania jest model preinkubacji przedsiębiorczej osób 50+ pozostających bez zatrudnienia, prowadzący do udzielenia wsparcia w postaci szkoleń i doradztwa w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych oraz możliwości przetestowania prowadzenia własnej firmy. Poszczególne części modelu mogą być stosowane łącznie (zalecane) lub też, w zależności od potrzeb i możliwości przyszłych użytkowników, niezależnie od siebie. Metody i instrumenty upowszechniania, jakie zostaną wykorzystane w trakcie realizacji ww. strategii, uwzględniają zasady równości szans, w tym równości płci i przyczyniają się do osiągnięcia założonych celów. Działania upowszechniające dotyczyć będą:

- raportu prezentującego wyniki badań z zakresu problematyki wydłużenia aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia w wieku 50+,
- modelu funkcjonowania inkubatora wspierającego aktywizację osób starszych w podejmowaniu działalności gospodarczej,
- poradnik wskazujący bezpośrednim odbiorcom możliwości zwiększania aktywności zawodowej.

6.1. Cel działań upowszechniających.

Celem działań upowszechniających jest przekazanie gotowych narzędzi merytorycznie kształtujących przedsiębiorczość oraz poinformowanie potencjalnych użytkowników i odbiorców na poziomie regionalnym, opinii publicznej i innych zainteresowanych grup o problemie dotyczącym aktywizacji zawodowej osób po 50 roku życia, o zastosowaniu i sposobie funkcjonowania wypracowanych narzędzi. Działania upowszechniające, skupiać będą się na zapoznaniu użytkowników z modelem, oferować będą pomoc w jego wdrożeniu w podmiotach zamierzających wspierać osoby 50+ w zakresie przedsiębiorczości, a potencjalnych odbiorców informować będą o kompleksowej ofercie wsparcia, z jakiej mogą skorzystać.

6.2. Grupy, do których skierowane będą działania upowszechniające.

Działania upowszechniające prowadzone będą na poziomie lokalnym (powiat) i regionalnym (obszar województwa łódzkiego) a także obejmą swoim zasięgiem obszar całego

kraju i skupią się na prezentowaniu finalnej wersji 3 podręczników stanowiących produkt finalny.

Działania upowszechniające skierowane będą do:

1. odbiorców – tj. osób po 50 roku życia, które nie pracują zawodowo, są bezrobotne lub nieaktywne zawodowo, zamieszkują obszar województwa łódzkiego.
2. użytkowników organizacji pozarządowych, instytucji rynku pracy (publicznych i niepublicznych) prowadzących bądź zainteresowanych prowadzeniem działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób po 50 roku życia, ze szczególnym uwzględnieniem działań w zakresie promocji i wspierania przedsiębiorczości

6.3. Plan działań upowszechniających i ich charakterystyka.

Główne działania upowszechniające stanowią jedno z ostatnich zadań projektu. Działania te prowadzone będą w ostatnich dwóch kwartałach 2014 roku. W fazie pogłębionej diagnozy problemu i w fazie opracowania produktu finalnego działania upowszechniające przyjęły formy ogólnie stosowane w działaniach upowszechniających (informowanie o projekcie, przekazanie informacji o działaniach do organizacji NGO, PUP, AIP, utworzenie podstrony internetowej, poświęconej projektowi, opracowanie i wydruk plakatów, folderów).

Po zatwierdzeniu produktu finalnego, przewidujemy przeprowadzenie 12 spotkań upowszechniających dla podmiotów/ instytucji zajmujących się aktywizacją zawodową lub wyrażających wolę rozszerzenia działalności o aktywizację zawodową osób po 50 roku życia i przedsiębiorczością. Zaprosimy na te spotkania przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz instytucji wspierających aktywizację zawodową osób po 50 roku życia, a także bezpośrednich odbiorców (osoby bezrobotne po 50 roku życia). Prezentowana będzie przez prelegentów dobrze znających tą tematykę, wypracowana strategia oraz produkty projektu. Każde z w/w spotkań poprowadzi 2 moderatorów, a udział w każdym z nich weźmie około 25 osób (łącznie działania upowszechniające obejmą 300 osób z instytucji wspierających osoby 50+ oraz potencjalnych zainteresowanych korzystaniem z tego typu wsparcia, a więc osoby nieaktywne zawodowo po 50 roku życia).

6.4 Instrumenty upowszechniania

Strona internetowa wnioskodawcy, promująca projekt, bieżąco opisująca działania realizowane w projekcie, wzbogacona dokumentacją fotograficzną z działań opisanych w projekcie,

1. Foldery promocyjne – 1000 sztuk,
2. Plakaty promocyjne – 150 sztuk,
3. Ogłoszenia w prasie lokalnej 4 sztuki,
4. Bezpłatne artykuły w prasie opisujące projekt (publikowane w zależności od przychylności lokalnych mediów),
5. Poradnik kierowany do odbiorców IAZS (do osób 50+) w liczbie 200 egzemplarzy,
6. Poradnik kierowany do użytkowników IAZS w liczbie 60 egzemplarzy,
7. Poradnik dla doradców zawodowych i trenerów pracy „Aktywizacja Zawodowa Seniorów” w liczbie 80 egzemplarzy.

Wszystkie zakładane do upowszechniania produkty, będą dostępne na stronie internetowej, co pozwoli na zapoznanie się z innowacyjnym produktem bezpośrednim adresatom. Szeroka dostępność produktów gwarantuje, iż działania upowszechniające nie będą ograniczane tylko do regionu, lecz obejmą odbiorców w skali całego kraju.

W wersji elektronicznej produkty zostaną przesłane wraz z pismem przewodnim do wszystkich Wojewódzkich Urzędów Pracy w Polsce, do dużych organizacji pozarządowych w Polsce, w tym do jednostek nadrzędnych stowarzyszeń i Fundacji, co pozwoli organizacjom zapoznać się z wypracowanymi produktami.

VII STRATEGIA WŁĄCZANIA DO GŁÓWNEGO NURTU POLITYKI.

7.1. Cel działań włączających do głównego nurtu polityki.

Celem działań włączających do głównego nurtu polityki jest przekazanie wypracowanych rozwiązań przyszłym zainteresowanym (w tym potencjalnym użytkownikom) na obszarze wykraczającym poza województwo łódzkie. Będą to typowe działania mainstreamingu horyzontalnego. Ze względu na możliwość zastosowania rozwiązań projektu w ramach obecnego systemu prawnego, administracyjnego, czy politycznego nie przewidujemy konieczności prowadzenia intensywnych działań, w ramach mainstreamingu wertykalnego.

7.2. Grupy, do których skierowane będą działania włączające.

Główne grupy odbiorców wraz z uzasadnieniem:

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

MPiPS odpowiada m. in. za koordynację prac publicznych służb zatrudnienia, a więc PUP, planuje i realizuje zadania na rzecz zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, aktywizacji zawodowej. Będzie to podmiot, który naszym zdaniem może być zainteresowany wprowadzaniem nowych rozwiązań w zakresie wydłużenia wieku aktywności zawodowej osób po 50 roku życia.

Naczelną Radą Zatrudnienia jako organ opiniodawczy i doradczy Ministerstwa Pracy, odpowiedzialny m. in. za inicjowanie działań zmierzających do zatrudnienia, może być żywo zainteresowana opracowanym modelem aktywizacji osób 50+.

Sejmowa Podkomisja ds. Rynku Pracy

Podkomisja jest jedną z podkomisji sejmowych działających w ramach komisji ds. Polityki Społecznej i Rodziny. Do jej zadań należą między innymi sprawy z zakresu pomocy społecznej, kwestie prawa pracy, działania zmniejszające obszary bezrobocia, zatrudnienie, sprawy osób w wieku przedemerytalnym. Podobnie jak MPIPS, podmiot ten może być żywo zainteresowany nowymi rozwiązaniami w zakresie wydłużenia wieku aktywności zawodowej osób po 50 roku życia.

Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi

WUP jako jednostka organizacyjna samorządu odpowiada za zadania w zakresie polityki rynku pracy. Prowadzi i monitoruje programy w zakresie przedsiębiorczości oraz aktywizacji zawodowej, zwłaszcza osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, do której to zaliczyć można osoby 50+.

Powiatowe Urzędy Pracy

Jako podmioty monitorujące sytuację na lokalnym rynku pracy, bezpośrednio odpowiadające za wsparcie udzielane osobom bezrobotnym, będą zainteresowane nie tylko narzędziami, jakie wykorzystać będą mogli doradcy zawodowi ale także będą mogli wykorzystać wiedzę gdzie skierować osobę bezrobotną poszukującą pracy, w celu otrzymania odpowiedniego wsparcia przygotowującego do przedsiębiorczości.

Ośrodki Pomocy Społecznej

W tych podmiotach osoby nieposiadające dochodów poszukują wsparcia (głównie finansowego, ale także rzeczowego). Fakt pozostawania bez pracy jest jedną z podstawowych przesłanek do objęcia danej osoby wsparciem. Brak zatrudnienia to jedna z przesłanek wykluczenia społecznego. Te podmioty coraz częściej uczestniczą także w rozwiązywaniu problemów zawodowych, m.in. prowadząc specjalne programy finansowane ze środków EFS, w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej. To te podmioty mogą być realnie zainteresowane wiedzą jaką niosą opracowane produkty finalne.

Samorządy lokalne (gminne, powiatowe)

To na samorządach skupiają się główne działania w zakresie rozwoju lokalnego biznesu. To te podmioty są bezpośrednio zainteresowane rozwojem przedsiębiorczości, powstawaniem nowych miejsc pracy. Powołane przy Starostwach Powiatowe Rady Zatrudnienia jako organy doradcze i opiniodawcze w sprawach związanych z lokalną polityką rynku pracy, to jedne z podmiotów dla których wiedza na temat opracowanych narzędzi może pomóc w poszukiwaniu rozwiązań na rzecz zwiększenia aktywności zawodowej wśród swoich mieszkańców.

Niepubliczne instytucje rynku pracy

Instytucje te prowadzą działalność szkoleniową, same tworzą własne projekty, udzielają poradnictwa, aplikują o środki publiczne. Pozyskanie wiedzy na temat możliwości realizacji wsparcia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, może poprawić efektywność działania tych podmiotów, pomóc w przygotowaniu profesjonalnej i fachowej pomocy osobom 50+ dzięki wiedzy i narzędziom dedykowanym tej grupie docelowej.

Organizacje pozarządowe.

To główne podmioty, do których kierowane jest narzędzie. To one mając najbardziej elastyczne i niesformalizowane procedury, mogą w krótkim czasie adaptować proponowane rozwiązania, wdrażać je w życie. To ta grupa będzie najbardziej zainteresowana otrzymaniem produktów finalnych.

7.3.Plan działań włączających i ich charakterystyka.

Charakter podejmowanych i planowanych w trakcie trwania projektu działań włączających do głównego nurtu polityki, uzupełnia katalog działań upowszechniających. Polegać będą one przede wszystkim na wysyłce produktów finalnych do wskazanych podmiotów, w celu przekazania informacji o produktach finalnych i metodach pracy z osobami po 50 roku życia.

Działania będą realizowane w tym samym czasie, co zakładane działania upowszechniające, jako uzupełnienie tychże działań. W celu bliższego przedstawienia możliwości wykorzystania wypracowanych metod i narzędzi wydłużenia aktywności zawodowej osób w wieku powyżej 50 lat, zamierzamy przeprowadzić 12 konferencji wdrożeniowych na terenie woj. łódzkiego. Zaproszenia do udziału w w/w konferencjach wysłamy m.in. do org. pozarządowych, władz samorządowych wszystkich szczebli. Przewidujemy udział po 40 osób w każdej z konferencji (łącznie 480 osób zapozna się z opracowaną metodą aktywizacji osób 50+).

Sukcesem działań włączających będą:

- pozytywna opinia władz samorządowych województwa łódzkiego na temat opracowanego modelu,
- pozytywna opinia organizacji pozarządowych, instytucji rynku pracy (publicznych i niepublicznych) co do dostarczonych narzędzi,

-
- zainteresowanie się organizacji NGO, którym dostarczone zostaną narzędzia, (24 listy intencyjne potwierdzające akceptację modelu),
 - 3 organizacje pozarządowe, które zdecydują się na wdrożenie wypracowanych narzędzi.

VIII KAMIEŃ MIŁOWE II ETAPU PROJEKTU

Lp.	Okres	Kamień milowy
1	01.2013-03.2014	Zadanie 3. Testowanie opracowanego produktu przez odbiorców oraz użytkowników w 3 miastach powiatowych woj. łódzkiego.
1.1	01.2013	Etap 1. Wybór osób odpowiedzialnych za wdrażanie Inkubatorów Aktywizacji Zawodowej Seniorów.
1.2	01.2013	Etap 2. Szkolenie pracowników/opiekunów inkubatora.
1.3	01-02.2013	Etap 3. Akcja informacyjna, w tym drzwi otwarte.
1.4	01-02.2013	Etap 4. Rekrutacja odbiorców - seniorów chcących działać w Inkubatorach Aktywizacji Zawodowej Seniorów.
1.5	02.2013	Etap 5. Metody wsparcia psychologiczno-doradczego z uwzględnieniem specyficznych potrzeb osób po 50 roku życia.
1.6	02-03.2013	Etap 6. Program szkoleniowo-doradczy z zakresu przedsiębiorczości.
1.7	04-12.2013	Etap 7. Prowadzenie działalności gospodarczej w ramach Inkubatorów Aktywizacji Zawodowej Seniorów.
1.8	04.2013-03.2014	Etap 8. Coaching w zakresie przedsiębiorczości.
1.9	02.2013- 03.2014	Etap 9. Spotkania grup wsparcia.
1.10	10.2013-03-2014	Etap 10. Program doradczy wspomagający przejście z działalności w ramach Inkubatora na własną.
2	01.2013 -04.2014	Zadanie 4. Ewaluacja rzeczywistych efektów testowanego produktu oraz opracowanie produktu finalnego.
2.1	02.2013-03.2014	Etap 1. Analiza rzeczywistych efektów testowanego produktu.
2.2	03.2014	Etap 2. Opracowanie produktu finalnego.
2.3	01.2013-03.2014	Etap 3. Ewaluacja zewnętrzna.
2.4	03.2014	Etap 4. Opracowanie raportu z badań ewaluacyjnych przez zewnętrzną firmę.
2.5	03-04.2014	Etap 5. Walidacja produktu finalnego.
3.	04.2014	Zatwierdzenie zwalidowanej wersji produktu finalnego
4.	04.2014 -07.2014	Zadanie 5 Upowszechnienie i włączenie do głównego nurtu polityki Działania upowszechniające.
4.1	04.2014	Etap 1. Wydanie finalnej wersji podręczników.
4.2	05.2014-07.2014	Etap 2. Spotkania upowszechniające z potencjalnymi użytkownikami.

4.3	05.2014-07.2014	Etap 2. Wdrożenie do głównego nurtu.
5.	08.2014	Zamknięcie i rozliczenie projektu.

IX ANALIZA RYZYKA

Na etapie realizacji zadania 2 – opracowanie wstępnej wersji produktu i strategii wdrażania projektu innowacyjnego przeprowadzona została identyfikacja i ocena ryzyka oraz stworzono zasady systemu kontroli wewnętrznej poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji, po akceptacji strategii wdrażania projektu innowacyjnego. Przygotowana analiza ryzyka opiera się na zidentyfikowanych już na etapie przygotowywania wniosku o dofinansowanie ryzyk, wskazanych w części 3.4 wniosku, oraz na dostrzeżonych na etapie przygotowywania wstępnej wersji 3 produktów finalnych.

Na tym etapie świadomość ryzyka znacznie wzrosła, co ma swoje odzwierciedlenie w ilości wskazanych zagrożeń. Aby uniknąć niepowodzenia przy wdrażaniu projektu w kolejnych jego etapach, określono precyzyjne mechanizmy kontrolne oraz zaplanowano sposób postępowania z poszczególnymi ryzykami, które zostały pogrupowane ze względu na kluczowe zadania w ramach poszczególnych etapów projektu dotyczące procesów:

1. testowania;
2. upowszechniania;
3. włączania do głównego nurtu polityki,

przy czym uwzględnione zostały uwarunkowania zarówno wewnętrzne (związane z możliwościami organizacyjnymi projektodawcy), jak i zewnętrzne (związane z warunkami i środowiskiem realizacji projektu).

Na potrzeby niniejszej strategii w przedstawionych poniżej tabelach zostały zawarte wyłącznie te ryzyka, których wskaźnik ryzyka (iloczyn) był wysoki – powyżej 4 punktów (wskazujący na konieczność natychmiastowej reakcji w postaci uruchomienia mechanizmów mających na celu zapobieganie niepożądanym skutkom zidentyfikowanych ryzyk), gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka szacowane jest wg skali od 1 do 3 (1 – oznacza niskie prawdopodobieństwo wystąpienia danego ryzyka, a 3 – prawdopodobieństwo wysokie), natomiast skutek ryzyka szacowany jest wg skali od 1 do 3 (1 – oznacza mały wpływ na realizację projektu, a 3 – wpływ bardzo duży).

Analiza ryzyka przedstawia poniższa tabela.

Potencjalne zagrożenie		Prawdopodobieństwo wystąpienia /od 1 do 3/ (A)	Wpływ na realizację projektu /od 1 do 3/ (B)	Poziom zagrożenia A x B	Najważniejsze mechanizmy kontrolne/ sposób postępowania z ryzykiem (minimalizowanie / ograniczenia ryzyka)	Osoba odpowiedzialna
Dotyczące procesu testowania						
1	Niskie zainteresowanie organizacji pozarządowych udziałem w fazie testowania związanej z utworzeniem IAZS	2	3	6	Minimalizowanie ryzyka: - właściwa i skuteczna promocja za pomocą narzędzi takich jak portal NGO, bezpłatny artykuł w prasie, rozmowy indywidualne z potencjalnymi organizacjami, wysyłka pism informujących o korzyściach z udziału w fazie testowania. Zapobieganie: - zapewnienie i sfinansowanie kosztów utworzenia IAZS w postaci sprzętu biurowego, pokrycie kosztów wynajmu pomieszczeń przeznaczonych na IAZS. - posiadanie środków finansowych na wynagrodzenie osób prowadzących IAZS.	Kierownik projektu Asystent kierownika projektu
2	Nieprawidłowy dobór organizacji pozarządowych prowadzących IAZS działań testujących	2	2	4	Minimalizowanie ryzyka: - dokładna analiza działalności statutowej organizacji aplikujących do prowadzenia IAZS. Zapobieganie: - bezpośrednie rozmowy i wizytacja na miejscu w organizacji aplikującej o prowadzenie IAZS. - szkolenia osób prowadzących inkubatory, podnoszące wiedzę na temat przedsiębiorczości osób 50+.	Kierownik projektu Asystent kierownika projektu
3	Nieprawidłowy dobór uczestników działań testujących	2	2	4	Minimalizowanie ryzyka: - rekrutacja uczestników przez utworzone IAZS w lokalnym	Kierownik projektu Asystent kierownika

					środowisku osób bezrobotnych. Zapobieganie: - dokładna analiza formularzy aplikacyjnych, osób ubiegających się o udział w projekcie.	projektu 3 osoby prowadzące IAZS w 3 utworzonych inkubatorach
4	Brak / niskie zainteresowanie przedsiębiorczością wśród osób po 50 roku życia, aplikujących o udział w projekcie	2	3	6	Minimalizowanie ryzyka: - rekrutacja uczestników przez utworzone IAZS w lokalnym środowisku osób bezrobotnych, informowanie osób, którymi organizacje już się zajmują w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Zapobieganie: - prowadzenie drzwi otwartych w każdym z inkubatorów, w celu pokazania możliwości jakie da udział w projekcie. - promocja w prasie w postaci ogłoszeń informujących o udziale w projekcie. - właściwe i czytelnie przygotowane plakaty i ulotki, kierowane do miejsc w których osoby nieaktywne zawodowo poszukują wsparcia (PUP, OPS, organizacje NGO, firmy szkoleniowe).	Kierownik projektu Asystent kierownika projektu 3 osoby prowadzące IAZS w 3 utworzonych inkubatorach
5	Nieprawidłowy dobór trenerów prowadzących działania testujące	1	2	2	Minimalizowanie ryzyka: - materiały opracowywane przez praktyków w zakresie wspierania przedsiębiorczości wśród osób starszych, gwarantujące wysoką jakość wsparcia, przez kadrę wyposażoną we właściwe materiały. Zapobieganie: - ocena kwalifikacji formalnych i doświadczenia kadry trenerskiej, mającej znaleźć zatrudnienie przy projekcie. - bieżący monitoring pracy kadry zatrudnionej w fazie testowania, w tym ocena pracy, badania ankietowe zadowolenia uczestników z prowadzonych zajęć, hospitacje.	Kierownik projektu Asystent kierownika projektu
6	Niska frekwencja lub rezygnacja uczestników działań testujących	3	2	6	Minimalizowanie ryzyka: - precyzyjne informowanie uczestników o celach projektu. Zapobieganie: - wczesne przekazywanie informacji o	Kierownik projektu Asystent kierownika projektu 3 osoby prowadzące

					planowanych działaniach eliminujące ryzyko zaskoczenia. -monitoring dzienników zajęć, list obecności. - prowadzenie indywidualnych dyskretnych rozmów z osobami wysyłającymi sygnały zniechęcenia, znużenia, zmęczenia uczestnictwem w projekcie. -zapewnienie wysokiego poziomu merytorycznego zajęć.	IAZS w 3 utworzonych inkubatorach Trenerzy prowadzący zajęcia, warsztaty i szkolenia.
7	Brak postępów w zdobywaniu umiejętności przez uczestników	2	2	4	Minimalizowanie ryzyka: -wybór odpowiedniej kadry, znającej specyfikę uczenia się osób dorosłych. Zapobieganie: - motywowanie uczestników do pracy. - zachęcanie do indywidualnego rozwoju i dbania o swój wizerunek przedsiębiorczy. - śledzenie postępów w nauce.	Kierownik projektu Asystent kierownika projektu 3 osoby prowadzące IAZS w 3 utworzonych inkubatorach Trenerzy prowadzący zajęcia, warsztaty i szkolenia.
8	Brak inicjatywy / decyzji po stronie odbiorców co do podjęcia aktywności w postaci efektywnej pracy w ramach inkubatora	2	3	6	Minimalizowanie ryzyka: -wybór odpowiedniej kadry doradców, coachów. - bieżąca, stała i długofalowa opieka , indywidualnych opiekunów / trenerów biznesowych doradzających, wspierających odpowiednio motywujących. Zapobieganie: - motywowanie uczestników do pracy. - zachęcanie do indywidualnego rozwoju i dbania o swój wizerunek przedsiębiorczy. - stały kontakt z doradcą biznesowym. - zapewnienie miejsca i odpowiedniego zaplecza do wykonywania prac biurowych niezbędnych przy prowadzeniu działalności gospodarczej. - śledzenie postępów w nauce.	Kierownik projektu Asystent kierownika projektu 3 osoby prowadzące IAZS w 3 utworzonych inkubatorach Doradcy biznesowi prowadzący bezpośrednią opiekę nad uczestnikami fazy testowania

Dotyczące procesu upowszechniania

9	Brak zainteresowania odbiorców i użytkowników działaniami upowszechniającymi	3	2	6	Minimalizowanie ryzyka: - prowadzenie listy rezerwowej podmiotów/instytucji, założenie prowadzenia naboru większej liczby podmiotów/instytucji niż 24 w celu utworzenia listy rezerwowej. - planowanie z wyprzedzeniem spotkań upowszechniających. Zapobieganie: - prowadzenie szerokiej akcji promocyjnej, prowadzenie rozmów indywidualnych przez zespół projektowy z podmiotami/instytucjami. - podtrzymywanie kontaktu mailowego lub telefonicznego z osobami zgłaszającymi się na spotkania i konferencje upowszechniające.	Kierownik projektu Asystent kierownika projektu
10	Niewystarczające środki finansowe w budżecie projektu – zbyt duża liczba uczestników planowanych działań upowszechniających	2	2	4	Minimalizowanie ryzyka: - przestrzeganie założeń projektu. Zapobieganie: - elastyczny system rekrutacji. - bieżąca kontrola budżetu projektu.	Kierownik projektu Asystent kierownika projektu Specjalista ds. rozliczeń finansowych

Dotyczące procesu włączania do głównego nurtu polityki

11	Brak zainteresowania włączaniem produktu do działalności organizacji pozarządowych	3	2	6	Minimalizowanie ryzyka: - odpowiednie przygotowanie użytkowników, podczas działań upowszechniających. Zapobieganie: - utrzymywanie stałych kontaktów z organizacjami otrzymującymi produkty finalne. - zapewnienie właściwej promocji towarzyszącej działaniom włączającym do polityki proponowane rozwiązania.	Kierownik projektu Asystent kierownika projektu
12	Negatywne opinie uczestników i użytkowników na temat zaoferowanych form wsparcia w zakresie aktywizacji	2	2	4	Minimalizowanie ryzyka: - uwzględnienie wyników ewaluacji zewnętrznej przy włączaniu do polityki proponowanych rozwiązań. Zapobieganie:	Kierownik projektu Asystent kierownika projektu

	zawodowej według opracowanego modelu				- bezpośrednie kontakty i tłumaczenie korzyści z wdrożenia opracowanego modelu. - pomoc przy wdrożeniu modelu w 3 organizacjach pozarządowych.	
--	---	--	--	--	--	--

X ZAŁĄCZNIKI

Wstępna wersja produktu finalnego (3 podręczniki).

Raport z badań końcowych.

PODPIS BENEFICJENTA:

.....

Imię, nazwisko, funkcja i podpis osoby/-ów składającej/-ych strategię